

ЛИСТ РУДАРСКО - ТОПИОНИЧАРСКОГ БАСЕНА БОР

www.rtbbor.com

Број 2177 • Година LXI • Лист излази месечно • Петак, 11. април 2008. • Примерак 25 динара

КОЛЕКТИВ
НА САЈТУ

Влада Републике Србије донела одлуку о раскидању уговора са Атеком

ОБАВЕЗЕ СЕ МОРАЈУ ПОШТОВАТИ

М. Марковић: Уколико бисмо прихватили захтев Атека за продужење рока за плаћање, нарушили бисмо кредитилитет и државе и приватизације уопште, не само РТБ-а, и то је најјачи аргумент. – М. Динкић: Уговор који је СМР понудио је лош и треба да се драстично поправи. – М. Џонић: Пословодство Басена је учинило све да се ова трансакција успешно оконча, али, нажалост, није било тако

Фото: Љ. Алексић

БЕОГРАД. – Влада Републике Србије усвојила је на данашњој седници информацију о досадашњем току приватизације друштава из састава РТБ-а Бор и донела одлуку да се раскине Уговор о купопродаји са Атеком, као и да Агенција за приватизацију позове на преговоре другорангираниог учесника на тендера – СМР. Ово је изјавио Милан Марковић, министар за државну управу и локалну самоуправу, 10. априла у Београду, на конференцији за медије одржаној након седнице Владе. Кабинет премијера Коштунице у оставци на овој седници уопште није спровјао о новој понуди Атека која подразумева гаранције аустријске државе о исплати купопродајне цене јер “Влада тако не функционише”, саопштио је новинарима министар Марковић и истакао да је она ову одлуку донела једногласно на основу извештаја ресорног министра. Тиме је, практично, потврђена препорука Одбора за надзор и спровођење акционог плана за реструктуирање и приватизацију РТБ-а од 9. априла.

– Не можемо да се упустимо у даље разговоре ако претходни договори нису испуњени. Уколико бисмо прихватили захтев Атека за продужење рока за плаћање, нарушили бисмо кредитилитет и државе и приватизације уопште, не само РТБ-а, и то је, заправо, најјачи аргумент. Не

може се дозволити да неко крши правила и не испуњава обавезе. Када би сада био направљен изузетак, био би дискредитован цео поступак приватизације, а у будућој би се појавили учесници који би унапред рачунали на то да не морају да испоштују договор – рекао је Марковић и нагласио да до сада нису вођени никакви преговори са СМР-ом, као и да нема информацију да ли су они вольни да поправе своју понуду.

Министар економије и регионалног развоја Млађан Динкић, на отварању Сајма запошљавања, истог дана, изјавио је да саопштења аустријске компаније да су обезбедили новац за куповину РТБ-а не значе ништа већ је потребно да новац буде уплаћен. – Нама нису потребна саопштења која стижу од Атека него уплатна цена, а пошто ње нема, већ само речи, нема другог избора него да се, по Закону о приватизацији, пређе на преговоре са другорангираним на тендера – казао је Динкић. Према његовим речима, одлука о раскидању уговора са аустријским понуђачем је донета јер он није испунио уговорну обавезу и у року уплатио цену, него је тражио и одлагање за плаћање цене за обртну имовину од додатних 50 милиона долара.

Министар Динкић је потом додао да је СМР понудио нижу цену за имовину од Атека (370 милиона долара),

али и много веће инвестиције (414 милиона долара). Међутим, уговор који су Руси понудили је лош и треба “да се драстично поправи”. – Основа тендера је да пронађемо стратешког партнера који је у стању да изгради нову топионицу, да модернизује опрему и на тај начин да сигурност РТБ-у у наредном периоду – истакао је Динкић. Стoga, по његовом мишљењу, у уговору треба да се промени предлог да СМР не гарантује за еколошке штете у Бору, али и да пружи озбиљне гаранције да ће изградити нову топионицу. – Уколико Дерипаска жели да улаже, мора значајно да поправи уговор. Он то може, има новца, а да ли ће желети да искористи шансу коју је добио, то ћemo да видимо. Такође, и лицитациона гаранција СМР-у истиче 29. априла. Ако је заинтересован за Бор, мораће најпре да продужи њен рок важења – додао је министар.

Наиме, од дана када Агенција за приватизацију буде упутила позив руској компанији на преговоре за приватизацију РТБ-а, она има рок од максимално 60 дана да закључи уговор. Према Закону о приватизацији и

Ево како најновија дешавања коментарише Миодраг Џонић, в. д. генералног директора РТБ-а.

– За мене је ова одлука Владе свим очекивана, свака друга не би била у реду. Али, сматрам да уопште није било разлога да ово иде на Владу, већ је то могла да уради Агенција по Закону – да не консултује ни пословодство ни репрезентативне синдикате. Закон је јасан и потписани уговор мора да се поштује, а сви предвиђени рокови су били истекли. Пословодство је учинило све да се ова трансакција успешно оконча, али, нажалост, није било тако. Нисмо криви за неуспех ове трансакције са Атеком јер је понуда била најбоља од свих досадашњих.. Ми прихватамо одлуку Владе, али сада предстоји други део овог тендера, односно преговори са другорангираним понуђачем. Не видим разлога да се много преговара. Уговор који је потписан са аустријском компанијом и сада раскинут потпуно је прихватљив за РТБ и ми га, као пословодство, можемо одмах понудити другорангираним да потпише. Наравно, синдикати би морали да преговарају о додатном соци-

Продужење рока незаконито

Рок јесте истекао, али је и продужење рока тражено у три минута до дванаест. Да се то десило бар дан раније, Агенција је могла да одговори пре истека рока. Али, тиме што компанија Атек није могла да плати купопродајну цену, она је дефинитивно показала да није финансијскиовољно јака да може да се ухвати у коштац са финансирањем и инвестирањем у РТБ. Са друге стране, проблем није везан само за тражење продужења рока плаћања, већ је купац изменни и одредбе уговора које се тичу начина и услова затварања трансакције. Купопродајна цена је обухватала понуђених 466 милиона долара, плус 48 милиона долара за обртну имовину, што је укупно 514 милиона. Он је 48 милиона долара за обртну имовину понудио да плати након затварања трансакције, а у уговору јасно стоји да се плаћање купопродајне цене мора измирити пре уласка у посед, односно у року од 120 дана од дана потписивања уговора. Атек је дао гаранцију преко аустријске амбасаде од стране државног гарантног фонда Аустрије за ових 86 милиона, дакле, без обртне имовине, али гаранција није новац у кешу. За Атек смо били сигурни да хоће, али не могу. Други понуђач СМР може ово да изнесе у финансијском смислу али, како је рекао министар Динкић, не знајмо да ли хоће. Ако ова компанија буде одустала од свих захтева и измена купопродајног уговора који су у супротности са законом и који су штетни по РТБ, а најпре достави уредну лицитациону гаранцију – само тако могу да започну преговори са руском компанијом – истакао је Џонић.

условима тендера за продају Басена, СМР има рок од 30 дана да његови представници окончају преговоре, уз могућност да се продуже за још 30.

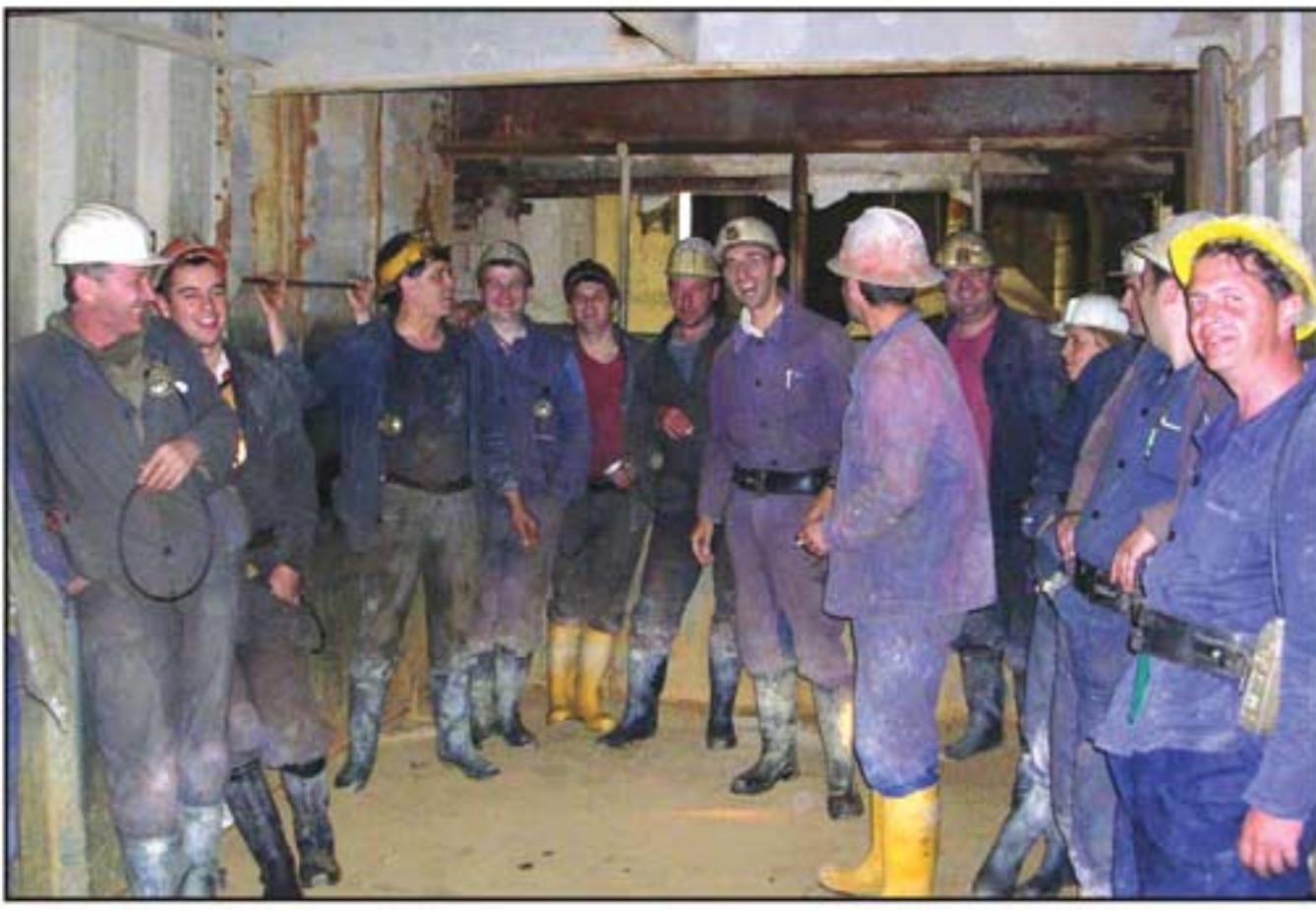
јалном програму јер то нису успели да се договоре са Атеком.

Ј. Станојевић

Саопштење пословодства Басена

У складу са колективним уговорима

Сразмерни део регреса који РТБ може да исплати до најављеног уласка купца у посед, односно до краја априла 2008. године, износи 10.000 динара. – Нереалан и неприхватљив захтев да се зараде усклађују и са растом трошка живота, и са растом зарада у привреди истовремено и кумултивно. – Повећањем зарада мењају се ошти услови запослења и тиме крши Уговор са купцем и доводи у питање приватизација РТБ с обзиром да купац није дао тражену сагласност

РТБ. – На иницијативу Самосталног синдиката РТБ Бор упућену пословодству 18. 3. 2008. године, са захтевом за хитне преговоре, дана 19. 3. 2008. године, у просторијама РТБ Бор одржан је састанак на коме су разматрани следећи захтеви: регрес за годишњи одмор за 2008. годину, повећање зарада, надокнада од 200 евра по години стажа у складу са обећањем министра М. Динкића и разговор о моделу обрачуна зарада у РТБ Бор. Како након разматрања дневног реда нису усвојени било какви конкретни закључци, пословодство РТБ Бор се, имајући у виду важност теме о којима је разговарано, изјашњава о захтевима Синдиката на следећи начин:

Регрес за годишњи одмор за 2008. годину

Половодство РТБ Бор ће испоштовати сва три колективна уговора који су на снази у РББ, РБМ и ТИР, а који по питању регреса предвиђају следеће:

КУ ТИР (члан 86.) и КУ РБМ (члан 89.)

“Послодавац је дужан да запосленом исплати регрес за годишњи одмор у висини једне (1) просечне месечне зараде по запосленом у привреди Републике Србије према последњем објављеном податку од стране Републичког завода за статистику. Регрес се, по правилу, исплаћује у јуну месецу.”

КУ РББ (члан 127.)

“Висина, динамика и критеријуми за исплату регреса утврђују се Половодством политиком, годишњим планом пословања, по претходном договору са репрезентативним синдикатима, на нивоу РТБ Бор Групе.”

Према томе, КУ ТИР-а и КУ РБМ-а предвиђају, јасно дефинисан износ и динамику исплате регреса, а

КУ РББ-а предвиђа једино да се исплата регреса утврђује јединствено на нивоу РТБ Бор Група. Стога пословодство РТБ Бор, поштујући сва три КУ, прихватва обавезу исплате регреса за 2008. годину сразмерно временском периоду од почетка календарске године до дана уласка новог власника у посед, односно сразмерни део износа једне просечне месечне зараде по запосленом у привреди РС, како предвиђају одговарајуће одредбе КУ ТИР и РБМ.

Према последњем званично објављеном податку РЗС, просечна зарада (без пореза и доприноса) у при-

вреди РС за фебруар 2008. године износи 29.226 динара, што значи да сразмерни део регреса који РТБ може да исплати до најављеног уласка купца у посед, односно до краја априла 2008. године, износи 10.000 динара.

Повећање зарада

У РТБ Бор је више година у практици усклађивање раста зарада са растом просечне зараде у привреди РС. Захтеви синдиката да се зараде усклађују и са растом трошка живота није прихватљив јер раст трошка живота, пре или касније, увек за собом повлачи и раст зарада. Зато је нереалан и неприхватљив захтев да се зараде усклађују и са растом трошка живота, и са растом зарада у привреди истовремено и кумултивно. У сваком случају, ради избегавања сваке недоумице, повећање зарада у РТБ Бор је могуће ако, и само ако, постоји довољан остварени укупан приход за покриће трошка пословања, у које спадају и зараде запослених. У овом тренутку та средства не постоје, а РТБ још увек није почeo да плаћа порезе и до-приносе на зараде које се исплаћују, што је законом санкционисано као теже кривично дело пословодства, а не синдиката. При томе истичемо да је у периоду од јуна 2006. до фебруара 2008. године просечна зарада у РТБ Бор повећана од 18.639 динара на 32.506 динара (без регреса), односно

за 74%, што је више од раста трошка живота и раста просечне зараде у привреди РС у том периоду заједно. Такође, зарада РТБ Бор за фебруар 2008. године је за 11,2% већа од просечне зараде у привреди Србије за исти месец (29.226 динара).

С друге стране, Купопродајни уговор са купцем, који је дат и представницима репрезентативних синдиката, посебно члан 4.3.4. ограничава и редукује надлежност и права пословодства, јер предвиђа следеће: “У временском периоду између дана потписивања и дана затварања, Друштво: ... неће мењати ошти услове запослења у Друштву без претходне писане сагласности купца. . . . Повећањем зарада мењају се ошти услови запослења и тиме крши Уговор са купцем и доводи у питање приватизација РТБ, с обзиром да купац није дао тражену сагласност.”

Остале тачке дневног реда, најдокнада од 200 евра по години стажа и разговор о моделу обрачуна зарада запослених у РТБ Бор, пословодство сматра важним, с тим што се у првом случају изјашњава ненадлежним да о томе одлучује, а модел обрачуна зарада је, у овом тренутку, јединствен на нивоу РТБ Бор, док се ретроактивно исправљање случајева неправилног обрачуна поједињих елемената зарада врши у организационом делу у ком је та неправилност учинена.

в. д. генералног директора РТБ Бор
Миодраг Џонић

Последња вест: на аукцији 11. априла

Продат ФОД и ФЛЖ

Купац Фабрике опреме и делова, по почетној ценi од 206,7 милиона динара је „АТБ Север“ Мирка Ковача, а Фабрике лак жице, за скоро 270 милиона, „Гранд д инжењеринг“

лак жице надметали су се „Гранд д инжењеринг“ и „Ист Поинт“ Зорана Дракулића, а купац је „Гранд д инжењеринг“ за 270 милиона динара. Почетна цена за ово предузеће из корпуса басенских прерађивача била је 259,1 милион.

Износећи своје прве утиске директор ФОД-а Драган Цветковић нам кратко рече да се нада да ће се надаље све одвијати како треба и да ће у Бору најзад бити позитивних примера приватизације. Први коментар директора ФЛЖ Велибора Ђерговића била је оцена да се „Гранд“ успешно развија и зна шта хоће. Ђерговић се нада да ће

БЕОГРАД. – „АТБ Север“ Мирка Ковача купио је борску Фабрику опреме и делова за почетних 206,7 милиона динара као једини учесник на аукцији одржаној 11. априла у Агенцији за приватизацију. За Фабрику

лак жице и постали препознатљив провредни субјект и ван Србије.

Подсетимо да су ове две фабрике средином прошлог лета биле продате Швајцарцима, али како они ни у продуженом року нису уплатили новац, уговор је раскинут и кренуло се у нову потрагу за купцима. У међувремену су кориговане (naviše) почетне цене ових предузећа. Код ФОД-а са 180 на поменутих 206,7 а код Фабрике лак жице са 240,9 на 259,1. ФОД-у је ово био пети покушај аукцијске продаје, а Фабрици лак жице четврти, односно први по иновираној процени вредности.

Љ. А.

Седница Одбора за надзор и спровођење АП за приватизацију РТБ

БЕОГРАД. - Одбор за надзор и спровођење Акционог плана за реструктуирање и приватизацију РТБ-а Бор препоручио је раскид Купопродајног уговора са аустријском компанијом Атек и преговоре са руским фирмом СМР, другорангираном на тендери за комбинат бакра. Овакву одлуку једногласно су на седници 9. априла донели Млађан Динкић, министар економије и регионалног развоја, др Мирко Цветковић, министар финансија, др Саша Драгин, министар екологије, Снежана Лакићевић Стојачић, државни секретар у Министарству рада и социјалне политике и Весна Џинић, директор

предвиђа могућност захтевања још једног продужења рока за плаћање. Међутим, РТБ није био дужан да води рачуна о законитости поступка. Овлашћени продавац је Агенција за приватизацију, која је за РТБ ангажовала приватизационог саветника и, под надзором Владе Србије, водила цео поступак приватизације компаније. Наш предлог је био да се о овоме затражи мишљење републичког Секретаријата за законодавство. Такође, сматрали смо да нема потребе да Влада Србије расправља о овом питању јер је Атек прекршио уговор у погледу услова плаћања, али и у делу који је везан за закључење

На помолу Руси

Агенције за приватизацију. Право да не гласа, с обзиром на то да није члан Надзорног одбора, искористио је мр Дејан Рајковић, помоћник министра рударства и енергетике. О предлогу са седнице Надзорног одбора, којој су први пут присуствовали менаџмент комбината бакра и представници репрезентативних синдиката, изјасниће се Влада Србије на редовној седници, 10. априла.

Млађан Динкић, председник Одбора задуженог за праћење реструктуирања и приватизације РТБ-а Бор, изјавио је да је захтев аустријског Атека за још једно пролонгирање рока за уплату остатка купопродајне цене одбијен јер не постоји сигурност да ће бечка фирма испунити све обавезе предвиђене уговором. – Иако сам сигуран да би Аустријанци до 30. априла уплатили целокупан износ купопродајне цене за РТБ, никам уверен да ће у борски комбинат бакра моћи да инвестирају онолико

трансакције. Купопродајна цена за РТБ износи 514.119.827 долара јер је по Уговору и износ обртне имовине предузећа, која је процењена на 48.119.827 долара, урачунат у ју. Дакле, уместо 86 милиона, Атек је морао да доплати још 134.119.827 америчких долара – истакао је Миодраг Џонић, в.д. генералног директора РТБ-а, додајући да је потпуно јасно да прворангириани понуђач није имао финансијску снагу да затвори трансакцију.

Џонић је нагласио и да је задовољан одлуком Надзорног одбора, али да ће, уколико дође до преговора са Русима, другорангирана компанија морати да испуни одређене услове. – Тендерска комисија донела је одлуку да руски СМР, уколико се позове на преговоре, мора пре тога да испуни неколико услова. Најпре мора да достави ваљану лицитациону гаранцију која је, у форми у којој је доставље-

Овако је било кад се потписивао уговор са Атеком

колико су обећали. Знам да Атек хоће да купи РТБ, али не знам да ли може. Такође, знам да Дерипаска може, али нисам сигуран и да ли хоће то да учини – сликово је из своје визуе објаснио Динкић, додајући да ће, уколико почну преговори са руским СМР-ом, фирма у власништву Олега Дерипаске морати значајно да поправи понуду.

Иако су приликом усвајања информације о досадашњем току тендера за РТБ, представници Агенције за приватизацију и приватизациони саветник борске компаније истакли да постоји правни основ за још један продужетак рока плаћања купопродајне цене, став пословодства РТБ-а био је другачији. – Даље продужавање рока купцу дефинитивно није у складу са правилима тендера и потписаним уговорима. Недвосмислено је јасно да Купопродајни уговор не

на, фактички ненаплатива. СМР ће, такође, морати да одустане и од великог броја измена оба уговора које је Саветник означио као промене око којих се не може проговарати јер су у супротности са домаћим законодавством. На крају, пошто СМР не испуњава услове тендера, он ће морати пре преговора да обезбеди гаранције мајке-фирме (Елемент ресурсес) да ће неограничено солидарно одговарати за све уговорне обавезе СМР-а – подвикао је Џонић.

Препоруку Одбора за РТБ репрезентативни синдикати различито су коментарисали. Представници Самосталног синдиката Басена нису се противили предлогу за раскид уговора са Атеком, док је синдикат „Независност“ био разочаран ставовима чланова Одбора и исходом седнице.

Г. Тончев Василић

Хронологија дешавања након потписивања уговора са Атеком

Мењају се понуде

Агенцији за приватизацију, 4. априла, најпре стигао захтев Атека за продужење рока за плаћање купопродајне цене за додатних 60 дана, што она одбија. – У последњевременим сатима тог дана Аустријанци са жаљењем констатују да договор није постигнут и да одустају од куповине РТБ-а. – Нова, побољшана понуда Атека стиже на адресу Агенције у три минута пре поноћи,

РТБ. – “До тренутка слана овог саопштења прворангириани понуђач на тендери за куповину РТБ Бор Група, консорцијум који сачињавају „А-Тек Minerals & Metals holding GmbH“, „А-Тек Industries AG“ и „Montanwerke Brixleg AG“, није уплатио остатак купопродајне цене за покретну и непокретну имовину од 466 милиона долара. Уместо тога, Агенцији за приватизацију је стигао захтев купца за продужење рока за плаћање купопродајне цене за додатних 60 дана. У допису који је потписао господин Мирко Ковач наводи се да је Атек у могућности да данас уплати додатних 230 милиона долара, док би остатак уплатили у

року од додатних 60 дана. Такође, купац је понудио да достави и гаранцију за добро извршење после у износу од 60 милиона долара, која је један од предуслова за затварање трансакције, односно ступање купца у посед имовине. Агенција за приватизацију остаје при свом ранијем ставу да ће, уколико А-тек данас до поноћи не уплати остатак купопродајне цене, уговор о продаји РТБ-а бити раскинут. У том случају, Агенција ће наплатити лицитациону гаранцију у износу од 10 милиона долара, а до сада уплаћених 150 милиона долара остаје на посебном рачуну у Народној банци Србије. Уколико не дође до затварања финансијске трансакције са прворангиријаним А-теком, Агенција ће, у складу са Законом о приватизацији члан 30 став 2, покренути процедуру за почетак преговора са другорангиријаним понуђачем на тендери”.

Ово је садржај саопштења Агенције за приватизацију од 4. априла у 15,28 часова, дакле на дан када је у поноћ истицао рок за уплату остатка купопродајне цене за Басен Бор. Потом се у касним поподневним сатима аустријска компанија огласила саопштењем за јавност у коме “са жаљењем констатује чињеницу да није постигнут договор у вези приватизације РТБ-а, као и да одустаје од његове куповине.” Затим је само неколико сати касније, практично “у пет до дванаест”, на адресу Агенције стигла њихова нова – побољшана понуда за плаћање преосталог износа за комбинат бакра.

“Агенција за приватизацију примила је у петак, 4. априла, неколико минута пре поноћи, нову понуду прворангираног понуђача на тендери за куповину имовине РТБ-а. Понуда

Догађаји око продаје РТБ Бор аустријској компанији „А-тек“

(Преузето из Политике)

подразумева тренутну уплату додатних 230 милиона долара, што са већ раније уплаћених 150 милиона долара, укупно износи 380 милиона долара, повећање лицитационе гаранције за додатних пет милиона долара, тако да би она укупно била 15 милиона долара, тренутно достављање гаранције за добро извршење после у износу од 60 милиона долара, као и уплату преосталог дела купопродајне цене од 86 милиона долара најкасније до 7. маја.

Имајући у виду значај РТБ-а за привреду Србије и комплексност новонастале ситуације, Агенција за приватизацију ће иницирати да се у среду, 9. априла, организује састанак Одбора за надзор и спровођење акционог плана за реструктуирање и приватизацију РТБ-а, на који ће бити позвани и представници руководства и свих репрезентативних синдиката РТБ-а. Одбор би требало да одлучи да ли да се прихвати или одбије понуда компаније Атек. На основу те одлуке, биће упућен одговарајући предлог Влади Републике Србије који би био разматран на њеној првој наредној седници, у четвртак, 10. априла.

Овај одбор чине Млађан Динкић, министар економије и регионалног развоја, председник Одбора, Александар Поповић, министар рударства и енергетике, Мирко Цветковић, министар финансија, Саша Драгин, министар заштите животне средине, Радим Јајић, министар рада и социјалне политике, и Весна Џинић, директор Агенције за приватизацију. – овим саопштењем поново се огласила Агенција 7. априла.

Ј. Станојевић

После лошег почетка године у руднику "Велики Кривељ" већа производња

Добар скок на копу

У марта 907.000 тона ископина, од чега око 460.000 тона руде са преко 1.000 тоне бакра, првенствено захваљуји томе што је стигао булдожер и што су три багера близу места одлагања. - Из Флотације изашло 730 тона бакра у концентрату, а план за април преко 800 тона

При kraju izrade pontona u "пољу 1" kriveljskog jalovišta

ВЕЛИКИ КРИВЕЉ. – Кривељски рудник се у марта вратио учинку који се од њега очекује са постојећом опремом. На крај месеца изашло се преко 900.000 тона ископина, односно 460.000 тона руде (максималног проценог садржаја 0,24 одсто бакра) и 450.000 тона јаловине. Према речима управника копа **Јовице Радисављевића**, пребачај руде је 30-ак процена, откоп јаловине је по плану, па су укупне ископине 10 одсто изнад планираних. По Радисављевићу, оно што се десило на почетку године само је последица недостатка једне машине – булдожера – што је реметило производни ланац и зауставило багер на 15 дана.

- У марта смо дали 1.014 тона бакра у руди, а из флотације би требало изаће близу 800 тона бакра у концентрату – каже Радисављевић. - Оно што је допринело да производња поново буде добра јесте скраћење транспортних релација на копу. Три багера су сада од одлагањишта мање од једног километра, а само до једног доле, дубоко, је више од 2,5 км. Уз то, сада вози седам тешких камиона, мада су гуме и даље проблем који временом избацује покојег од њих "из строја". Нажалост, поново се јавио проблем булдожера јер се покварио онај што ради на шљаци, па је са копа узет други и ми смо опет остали са једним. Он ради и на копу и на одлагању јаловине поред транспортног система, с тим што се, кад је на копу, јаловина одвози на планир да не би било застоја. План за април је сличан остварењу у марта, односно највише 412.000 тона руде и 435.000 тона јаловине, што би се од седам камиона (расположивости 60 до 70 посто) и могло очекивати.

И кривељски флотери март оцењују веома успешним пошто су имали

у плану 365.000 тона руде, а прерадили 457.000 или 92.000 тоне више. Искоришћење им је, кажу, нешто ниже од планираног, али је током марта копана руда са обода копа, па је оно и очекивано. Међутим, та „партија“ је прошла у првој половини месеца, у другој је искоришћење по плану, а у априлу се очекује и веће.

- У марта смо били предвидели 680 тона бакра у концентрату, а дали око 730, што је за 50-к тона више од плана – каже управник Флотације **Драгослав Симовић**. - Што се тиче потрошње норматива, посебне уштеде имамо на електричној енергији, реагенсма, челику... Доста смо успешно пословали, али смо се, и ми и коп, спремали да овај месец буде још бољи. У план смо ушли са 412.000 тона руде и садржајем бакра 0,25 одсто, или око 800 тона бакра у концентрату. С обзиром на спремност флотације, мислим да ћемо то остварити, ако не и премашити.

Флотери су заокупљени и пословима на јаловишту ради преласка одлагања јаловине из „поља 2“ у „поље 1“. Управо се поставља кров и ободна конструкција pontona, ускоро ће и пумпе, а онда следи приклучење цевовода пречника пола метра којим ће се заобићи постојећа релејна станица са шест пумпи.

- Тиме ће се постићи знатна уштеда у ел. енергији и деловима, а пумпе искористити као резерве онима на pontonu. До краја маја оспособићемо и трећу секцију, па ће Флотација бити спремна да ради пуним капацитетом од преко осам милиона тона руде годишње. Куповина нових зупчаника и чела одложена је за касније, а радићемо са репарацијама. Ових дана имали смо и акције уређења круга и самих погона флотације – додаје Симовић.

Љ. Алексић

Борски део РББ-а са скромним или усташеним дометима бакра у концентрату

Из Јаме и шљаке 330 тона

Јамске 11.384 тоне руде дале 94, а 87.000 тона шљаке 234 тоне „црвеног“ метала. – Већи део бакра (60 процената) из ове специфичне сировине поново одлази у јаловину, па се истражују могућности повећања искоришћења бар на пола-пола

РББ. - Због тешкоћа у запуњавању откопаног простора флотацијским муљем из „Великог Кривеља“ (зачепила се цев), Јама је у марта планирала око 11.000 тона руде. Међутим, одржан је нешто јачи радни темпо и у рудном телу „Брезоник“ откопано 14.600 тона руде. Флотацији су, међутим, достављене на прераду 11.384 тоне са 1,07 посто бакра, што је 118 тона „црвеног“ метала у руди. На одлагалишту је откопано и 87 тона шљаке, тако да је од ње и руде из Јаме у марта добијено око 330 тона бакра у концентрату. Није много, каже **Владимир Фуфановић**, технички руководилац Јаме, али толико је лане месечно стизало из Мајданпека.

- На путу до Флотације руда се четири пута „преврће“, па није чудо што се „пробија“ утрошак норматива – каже он. - А, осим што смо је копали у „Брезонику“, имали смо и других послова. Очишћено је 360 м ходника на напуштеном седмом хоризонту, а у самом рудном телу су урађене и обложене цевима три бушотине за оцеђивање воде из засипа. У насељу Брезоник се тренутно

Владимир Фуфановић

да очекујемо на новијим. Доласком новог газде нешто ће морати да се промени, јер са оваквом опремом (из шездесетих година прошлог века) нећемо моћи да радимо. Ипак, ако имамо у виду карактеристике шљаке као веома специфичне, абразивне сировине, приликом чије су прераде трошкови челика изузетно велики,

Тешко се вади бакар из шљаке (на слици Славиша Николић)

ради бушотина од 300 м за убаџивање муља из кривељске флотације којим треба да се запуни око 60.000 кубних метара простора под земљом да би се омогућио даљи рад. Машинска радионица је, из зоне испод копа, премештена у други канал, ближе окну. План за април је исто 11.000 тона руде, али су то сиромашније партије (0,94 одсто), па очекујемо 103,6 тона бакра у њој.

У борској флотацији су нам потврдили учинак Јаме додајући да су прерадом њених 11.384 тоне руде, са искоришћењем нешто мањим од 82 одсто, добили 94 тоне бакра у концентрату, што се тиче шљаке, планирано је 85, а откопано 87 хиљада тона, из којих су добијене 234 тоне бакра у концентрату.

- Борска флотација је један од најстаријих рударских објекта који је још у функцији – подсећа управник Сретен Миловановић. - Цела зграда и машине веома су дотрајали. Већина је готово иструлела тако да немамо резултате које бисмо могли

можемо бити задовољни оним што постижемо, осим на плану технолошких искоришћења. Због тога додатно истражујемо процес њене прераде са циљем да их са 40-ак повећамо на 45 до 50 одсто како би експлоатација била исплативија. Јер, већи део бакра из шљаке поново одлази у јаловину пошто је ово сировина која је прошла термички процес у топионици. Он је умногоме изменио њену структуру и ту више не важе правила флотирања као за руду.

Миловановић истиче да је борска флотација можда једина у свету која прерађује ову врсту сировине. Шљаку прерађују Финци (већ 30-ак година) и Бугари, али конверторску, а она је изузетно флотабилна у односу на ову из пламене пећи. Конверторска садржи и до два одсто бакра, док га је у овој око 0,7 процента. Иначе, месечни планови борског дела РББ-а за целу ову годину су по 85.000 тона шљаке са 250 тонама бакра у њој, и око 12.000 тона јамске руде са 100 тонама метала.

Љ. Алексић

Топионица у марту у знаку оскудице концентрата и еколошког опреза

Несташица сировина стално претила

Захваљујући побољшаном снабдевању концентратом у завршници месеца и претапањем хладних материјала, топионичари рачунају на 4.000 тона анода, а толико планирају и априла, уколико им исте сметње не стану на пут

ТОПИОНИЦА. – На основу стања агрегата, па и снабдевања концентратом, можемо дати стабилну прогнозу за 4.000 тона анода до крају марта, па и у априлу. Међутим, екологија све то релативизује, јер се држимо наших обавеза из Акционог плана који смо сами написали и предали ресорном министарству. Иако се сада аерозагађеност не мери (због квара уређаја) ни у Градском парку ни код Југопетрола, визуелно пратимо кретање дима и у свакој смени обилазимо град, реагујемо на позиве грађана и десетоминутно (путем интернета) преузимамо мерења из контролне станице у Брезонику, па, ако треба, заустављамо процес. У свему томе мора се узети у обзир инертност

У недостатку концентрата, све што садржи бакар иде назад у процес

система, али и чињеница да је тридесет одсто наших застоја у марту било управо из еколошких разлога.

Овако је управник Топионице мр Богдан Петковић оценио производне дomete погона пред крај марта, током којег су количине концентрата, углавном, биле недовољне за стабилизацију.

- Готово да смо били на ивици заустављања због недостатка сировина - каже он. – За 25 дана прерадили смо

14.950 тона сувог концентрата, а то је мало више него што је примљено (13.089 тона) јер смо нешто имали из претходног месеца. Прерађено је око 19.000 тона шарже, или 756 тona дневно, са просечним капацитетом од 35,3 тоне по сату и временским искоришћењем које је знатно веће (на рејактору 90 одсто) у односу на претходни месец када смо имали застој због котла. На пламеној пећи је интензивирана прерада хладних материјала тако да је до 25. прерађено 850 тона, што се свакако осетило у производњи анода. И на конверторима је, посебним поступком, претопљено доста хладних материјала, па смо на путу да потпуно очистимо конверторску халу.

Петковић нам је тада рекао да су неки вагони са концентратом прешли границу, а и да је „В. Кривель“ појачао производњу, што погодује топионичарима да не стану, без обзира што је садржај металала у концентрату који отуда стиже нижи. Јер, кад има довољно концентрата могу да активирају и прераду својих хладних материјала у којима је заробљено доста бакра, па је крај месеца у Топионици дочекан са око 4.000 тона анода.

- О учинку у априлу, ипак, не можемо говорити са сигурношћу – каже управник - јер ако се плановима су противстије екологија, ми ћemo је сигурно поштовати. Отуда је основно да буде довољно концентрата, али и да нам метеоролошке прилике буду наклоњене. Колико знам, уговорене су добре количине концентрата из увоза, а и наши рудари повећавају производњу. Уколико се екологија не појави као препрека, можда ћemo и прећи бројку од 4.000 тона анода у четвртом месецу.

Љ. Алексић

Електролиза у марту радила са 376 ћелија, а оснапољена и стара хала

Очекује се преко 3.000 тона катода

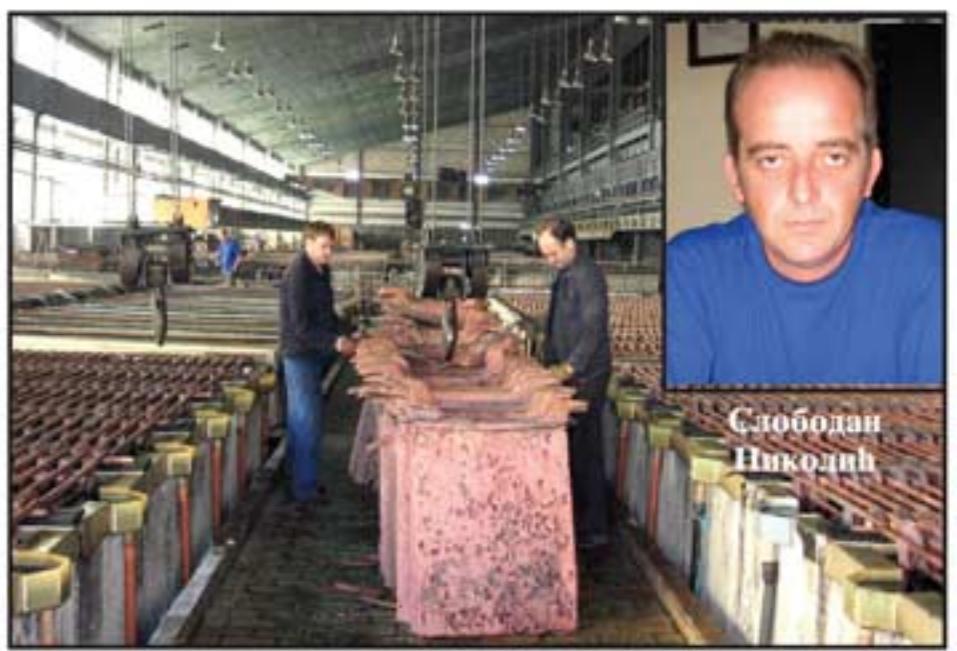
Тромесечни учинак рафинације око 7.500 тона берзанског бакра. – У Златарима отпочела прва овогодишња кампања прераде око осам тона прженца. – После ремонта Регенерација добро кренула и њен дomet у марту су 75 тона плавог камена “пољопривредног квалитета”. – После осам година стара хала Електролизе спремна за прераду анода

ТИР. – Електролиза је окончала трећи овогодишњи месец са 376 ћелија у раду, што је четвртина њених капацитета, и очекује нешто више од 3.000 тона катодног бакра. Гледано од почетка године, њен производни биланс је око 7.500 тона катода, од чега је око 40 одсто домаћег, а 60 увозна прерада. Јер, у јануару је учешће увозног

концентрата било много веће од домаћег, да би се у фебруару тај однос поправио на више од четрдесетак одсто у корист сопствених сировина. Управник Слободан Николић очекује да се тај однос даље побољшава у корист домаћих сировина, али то, како рече, не зависи од њих, већ од рудара.

Средином месеца почела је и прва овогодишња кампања прераде сировина које садрже племените метале и њен завршетак се очекује у трећој деценији априла. Дотле треба да се преради око осам тона прженца и изађу сви готови производи. Иначе, санација равног крова Златаре је завршена (урађена комплетна хидроизолација), а сада се поставља и громобранска инсталација. До десетог априла треба да се заврши и пројекат за пречишћавање отпадних гасова из овог погона, после чега би се приступило изради опреме. Тиме ће се знатно смањити емисија прашине и гасова из Златаре и достићи еколошке норме које се очекују од ње. Што се тиче бакар-сулфата, у марту ће бити произведено 75 тона. Овај погон је почетком године стајао због ремонта, али после “уходавања” иде доста добро и прозводи се плави камен “пољопривредног квалитета”.

Слободан Николић

- У ова три месеца смо санирали и комплетну браварију на старој хали Електролизе и она ће ускоро почети да ради – истиче Николић. - Очекујемо да тамо прерађујемо аноде из Бугарске, што је и био конкретан повод да се крене у овај посао. Јер, ћелије у старој Електролизи нешто су већих димензија него у новој и одговарају анодама које треба да стигну из Бугарске. Експеримент са 15 тонама је успео, али ће овај посао, за који је заинтересован борски “Гранд инжењинг”, свакако зависи и од става новог власника.

Приликом санације старе хале за браварију је утрошено око четири, а оно остало што су електролизери урадили сами, или уз помоћ подизвођача, око милион и по. Тако је после осам година хала поново употребљива, а време током којег није радила (од 2000. наовамо) потврдило је старо правило да оно што се не користи врло брзо пропада. Зато ће се, каже управник Електролизе, ако и не дође до прераде анода из Бугарске, део производње из нове хале преселити у стару да би стално била “на оку” и боље одржавана.

Љ. Алексић

Из Фабрике сумпорне киселине у марту око 9.000 тона монохидрата

Продали би и више

На залихама само количине за мање потрошаче, потребе процеса и очување резервоара. – Што мање застоја у Топионици, то боље и Сумпорној чији производ, такође, има добру цену

СУМПОРНА. – Гасоводом као артеријом везана за Топионицу, Фабрика сумпорне киселине је и своју производну судбину тесно везала за овај ТИР-ов погон из кога јој стиже основна сировина – сумпор-диоксид. Што мање застоја у Топионици, то боље и Сумпорној. У марту их је било, али нису дugo трајали, што се види и по месечном учинку од 9.000 тона монохидрата, за разлику од фебруарских шест.

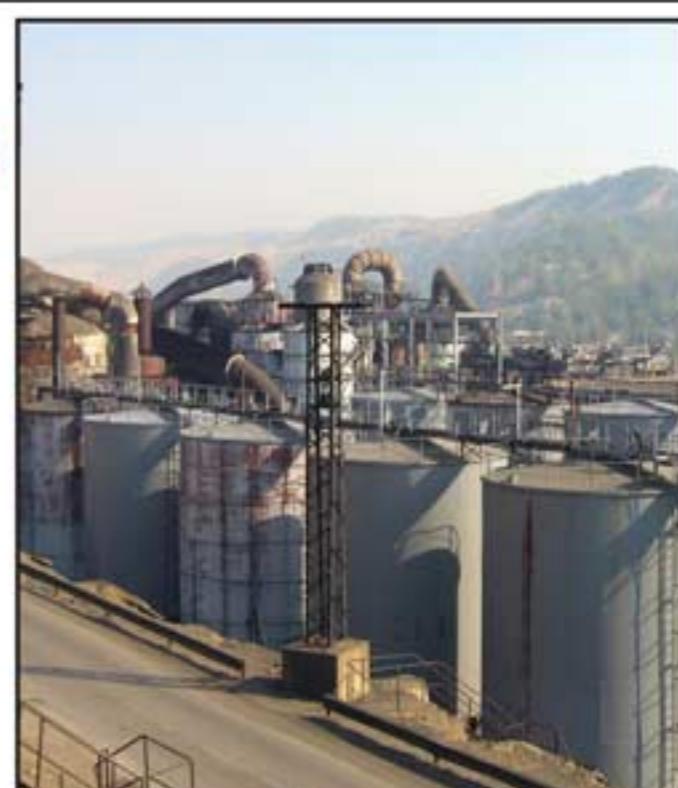
- За 25 дана произвели смо 7.173 тоне монохидрата, што је 287 тоне дневно – казао нам је технички руководилац Фабрике Зоран Алексов. - Од почетка године дали смо 16.648 тоне, или 260 тоне на дан, а укупно смо радили 64 дана. До краја марта очекујемо још 1.800 тоне, тако да се

све то може оценити као добар резултат. И продаја иде добро, чак се више тражи него што можемо да произведемо. Купаца има са свих страна, али готово све што се произведе иде за ИХП Пархово, а цена је 12 евра по тони (са изгледима да још порасте), плус транспорт.

Због све боље цене ни складиштење више није проблем. На залихама су минималне количине потребне Електролизи, самој Фабрици за стартовање у случају застоја, као и за мање потрошаче. Киселина је неопходна и ради очувања 26 челичних резервоара у којима се складиши јер без ње они врло брзо пропадају. Пошто је хигроскопна (упија влагу), њена концентрација (која је иначе између 94 и 96 процента) у површине

скром слоју се разблажује, а таква слаба „једе“ метал, па се практикује повремена промена нивоа како се резервоари не би просекли.

- Да би се овај план од 9.000 тона остварио и у априлу, основно је да Топионица има концентрат – наглашава наш саговорник. – Технолошки смо наслоњени једно на друго и ако реактор у Топионици ради као до сада, а може и боље, онда ћemo и надаље сигурно да производимо више од 300

Зоран Алексов

тоне киселине дневно, што се саме Фабрике тиче, овог месеца није било већих технолошких проблема, ако се изузму они са дувљаком. Зато је оснапољена још једна да замени постојећу, уколико се за тим укаже потреба.

Љ. Алексић

Фабрика бакарне жице 26. марта стигла до значајног резултата

Произвели милиониту тону

Са њених линија (које раде од 1981.) „сишло“ је 527.086 тона, док су 472.914 тоне из старог погона (конзервираног 1992.). – Највећу производњу, од 60.340 тоне жице, две фабрике су дали 1989. – Почетак ове бољи од очекивања и након две године жица се поново извози

Опрема је очувана и спремна за већу производњу

ФБЖ. - Двадесет шестог марта у 17 сати Фабрика бакарне жице је, рачунајући и учинак своје „старије сестре“ која не ради од 1992. године, произвела милиониту тону жице. То значи да је са линија нове фабрике до моменутог датума „сишло“ 527.086 тона. У њеном склопу (сада са 120 за последних) послују три погона - дипформинг ради од 1981. године, а погони за профилисану жицу и синтерметалуршке ламеле почели су 1985. Према речима управнице **Моравке Пешић**, ова година почела је боље него што се очекивало, а тиме и планирало јер сопственог бакра нема до вљено. А, његова валоризацији кроз жицу је 135 до 140 долара већа у односу на цену катоде и то је простор у коме ФБЖ мора да гради своју економију.

-У односу на прошлу годину, уочљиво је повећање производње и до краја марта, према стању бакра, у дипформинг жицу треба да преради 800 тоне катода – каже управница. - То је 34 одсто више у односу на овогодишњи план за прва три месеца јер

ње 20.000 тона катода, само да их имамо. Тржиште се ове године мало повећало и, ево, након две године, радимо жицу за извоз. Нешто је већ отишло за Хрватску и Чешку, нешто припремамо, а има и најава да ће то, можда, бити и сталан посао.

Знатно је порасла и производња динамо-жице (која се, као и ламеле, углавном, авансно плаћа). Управница нам рече да купац из Румуније повећава тражњу и да тамо сада иде преко 80 тона месечно. И домаћи потрошачи – Фабрика лак жице, Минел трансформатор и Минел Рипањ – такође повећавају поруџбине, што је најава боље перспективе за овај погон који има мали проблем са радном снагом.

-И овде је стање опреме добро и све је у функцији, мада су машине стваре – каже Пешићева. - Од почетка године произвели смо 330 тона профилисане жице, што је већ за трећину више од онога што смо планирали, а овогодишњи план смо повећали јер смо прошлогодишњи премашили. Био је 800 тона, мада

Моравка Пешић

урадили 950, па смо план подигли на хиљаду имајући у виду и спремност Румуна да узимају и по четири камиона месечно.

И у погону синтер металургије стање је боље. За ова три месеца произведено је 5.000 јединица, а за целу прошлу годину 6.413. Ламеле се много више траже. „Агромеханика“ Ђољевац (бивши „ИМТ“) стално повећава поруџбине, а увела је и једну нову ламелу из програма ФБЖ. „Пољомаркет“ из Зајечара је поручио 3.000 комада, од којих је половина већ урађена. Очекује се нешто и за „Конкорд импекс“, а како почине сезоне радова за пољопривредне машине које користе борске ламеле, рачуна се на још поруџбине. Тако ће се прошлогодишњи учинак – према процени управнице – можда достићи већ крајем маја, али је капацитет овог погона, ипак, много већи и широко је поље за доказивање у новим условима.

У ФБЖ сматрају да је ово солидна, очувана фабрика у којој ће, са приватизацијом, производња даље расти и омогућити им да живе боље. Квалитетом бакра и жице за сада су задовољни јер Фабрика има ИСО-стандарт још од 1998. године. Ресертификацију је урадила 2006, а у фебруару ове успешне је прошла другу проверу. Следеће године чека је нова потврда сертификата, с тим што сада, поред „Ју-ку-ес“-а има и „И-ку-нет“-ов стандард.

Љ. Алексић

Тоне и године

Права фабрика жице, лоцирана поред Електролизе, стартовала је 1972. године (у оквиру познатог Петог правца). Пројектована је на 30.000 тоне, а највише произвела 31.000 тону, 1981. године. Након увођења санкција, у августу 1992. због недостатка сировина фабрика је стала и конзервирана. Дотле је прерадила 472.914 тоне катода у дипформинг жицу.

Нова фабрика ради од 1981. када су биле велике потребе за жицом. Каљовска индустрија широм Југославије радила је пуним капацитетом и било је логично да се у Бору отвори још једна. Она је пројектована на 40.000 тоне, а највише је остварено 34.464 тоне 1989. године. То је и година када је забележена највећа производња дипформинг жице - две фабрике прерадиле су 60.340 тоне катода. (Извезено је 11.000 тоне, од тога само за Индију 7.000). У то време, кроз дипформинг жицу и ливницу пролазиле су скоро две трећине домаће катоде, а можда и више.

последњих шест-седам година недостаје нам катодни бакар. Иначе, капацитет линије је далеко већи, опрема је очувана и у функцији, и могли бисмо гођишње да прерадимо најма-

Прерада метала у великој неизвесности упркос траженом програму и појави купца

Ливница им, још, скупа

Било би добро – каже управник Драгослав Јоцић – да се у преговорима са Агенцијом цена од 1,04 милиона долара умањи како би Фабрика нашла новог власника. – Тако би избегла тужну судбину да са производним програмом какав више нико нема у Србији, припадне оном делу ТИР-а који ће, по закону, отићи у стечај након ступања власника РТБ-а у посед

Ненад Јовић обрађује кућиште водомера

Драгослав Јоцић

ТИР. – Прерада метала, односно Ливница арматура, у овој години суочена је са знатно већом тражњом својих производа како на домаћем тако и иностраном тржишту. Расположива радна снага (45) и стање опреме отежавају испуњавање производних задатака, али се, ипак, задовољавају све потребе купца. У месецима који следе очекује се још већа тражња јер је у летњем периоду одувек било тако кад је у питању мерна арматура. Ливница је нуђена купцима, међутим, они се нису појавили, и, као фабрика која није ушла у тендурску документацију за продају комплетног РТБ-а Бор, сада је у неизвесној ситуацији.

-Запослени су забринути због своје и судбине саме фабрике која већ 25 година има овако атрактиван производни програм, место и име на тржишту – каже управник Драгослав Јоцић. - Сада је једина у Србији која се тиме бави јер су престали да раде иначе много већи производици мерне, водоводне и санитарне арматуре од нас, као што су „ФАСАО“ из Ужица, „Звезда“ Ковин, „Истра“ Кула, „Крушик“ Ваљево.

Таква ситуација на српском тржишту пружа шансу овој фабрици да буде изузетно профитабилна, а тиме и интересантна купцима. Гледано са те стране, радници не би требало да брину, али они, ипак, нису спокојни због начина продаје такозваних низводних предузећа РТБ-а од стране Агенције.

-Не водећи рачуна, пре свега, у процени вредности ових предузећа, дошло се у ситуацију да је изостало озбиљније интересовање за Ливницу – упозорава Јоцић. - Сада имамо пет изузетно заинтересованих купца (један из Македоније, два из Словеније и двојица из Србије), али они очекују да се умањи и продајна цена од 1,04 милиона долара. Било би добро да се у преговорима са Агенцијом она снизи како би Фабрика нашла купца и на радост запослених

Љ. Алексић

Секција инжењера и пројектаната у рударству, геологији и екологији

Еснаф се брани и воли

М. Максимовић: Док су друге ишли напред, ова област је стајала, па су пројектни решења и садржаји остали на нивоу 70-их година. – **Д. Јенић:** Нашој земљи је потребна ангажована, усредређена и добро организована стручна свест и мисао, посебно сада када се налазимо у транзицији. - **З. Милијић:** Неопходно је много знања и вештина да би се покрили сви законски захтеви за пројектовање у овој делатности, а да не помињемо и остale стандарде

Димча Јенић, Мирко Максимовић и др Миле Бугарин

БРЕСТОВАЧКА БАЊА. – Пројектовање у рударству и геологији има изузетно много проблема јер у претходних тридесетак година ту област су креирале бирократе, а не људи из струке. Док су друге ишли напред, ова област је стајала, па су пројекти, решења, садржаји остали на нивоу 70-их, 80-их. Без обзира што многи мисле да је то законска регула-

нерске радове, дрилинг секцију за бушачке радове у хидрогеологији и геотехници, као и за ПМС.

Ово је истакао **Мирко Максимовић**, генерални секретар СИРГС-а,

28. марта у Брестовачкој Бањи, на састанку стручног савета Секције инжењера и пројектаната у рударству, геологији и екологији. Чланови савета кога чине представници свих пројектантских организација у Србији, како државних тако и приватних, разговарали су о садашњој законској регулативи везаној за пројектантска предузећа и пројектанте, потребном стручном кадру, као и о критеријумима за добијање лиценци организација и појединача који се баве овим пословима. Састанку су, иначе, присуствовали и представници РТБ-а, Института за рударство и металургију и Техничког факултета у Бору, Геолошког института из Београда и Рударског института из Земуна.

-**СИРГС,** са крајним прекидима, и са мањим или већим активностима, постоји дуже време, али његово дело-вање није у складу са развојним трендовима у рударству и геологији код нас и у свету. То се, пре свега, односи на начин организовања и спровођења основних планова пројектантских, али и организација где ти пројекти треба да се реализују. Једна од тема данашњег састанка јесте и та да

устројимо критеријуме за лиценцирање, практично, добијање дозвола организација и инжењера који ће се бавити пројектовањем, надзором и техничким прегледима пројектне документације. Инжењери осталих струка (грађевинци, електричари, машинци) имају своје лиценце, комору, делују организовано и институционализовано. На тај начин може да произнесе стручан посао, анализе, студије. Нашој земљи је потребна таква ангажована, усредређена и добро организована стручна свест и мисао, поготово сада када се налазимо у транзицији, на прекретници наставка даљег привредног, односно развоја у рударству и геологији. Ово тим пре што је наша земља богата минералним ресурсима, рудом, нафтам, земним гасом – рекао је **Димча Јенић**, директор за развој и инвестиције РТБ-а.

На састанку је договорено да се сви предлози и примедбе који су се чули овом приликом уpute СИРГС-у који ће их обрадити и проследити Министарству рударства и енергетике.

J. Станојевић

Семинар о примени ОХСАС 18001 стандарда заштите и безбедности на раду

Ризике учинити прихватљивим

Стандард јесте препорука, али за нас у Србији – каже **Владимир Симић** - то је богомдана алатка да се питањима безбедности и заштите здравља бавимо много систематичније и организованије. - Кључна активност у његовој примени јесте идентификација опасности и хазарда, вредновање ризика, његово смањивање и стално држање под контролом

БРЕСТОВАЧКА БАЊА. – За руководиоце и стручне сараднике басенских служби заштите на раду 14. и 15. марта у Брестовачкој Бањи одржан је семинар о примени OHSAS 18001 стандарда. Полазници су добили међународне сертификате, а дводневна радионица им је и олакшала припрему за стручне (државне) испите из безбедности на раду. Предавач је био **Владимир Симић** из једне од најстаријих приватних консултантских кућа у Србији под називом "Euroquality group", а у сарадњи "Nigel Bauer Associates" из Велике Британије.

Симић је, иначе, наставник на Краљичином Институту за обезбеђење квалитета у Лондону већ 15-ак година и обучио је добар део оцењивача система квалитета у региону. Аутор је и критеријума националне награде „Оскар квалитета“ која се додељује од 1994. године. Полазнице овог семинара увео је у нов стандард који је код нас управо преведен, али још неусвојен, како би свако од њих видео шта ће се захтевати у оцени ризика на радним местима. Притом је нагласио:

-**Није битно да ли неко испуњава неки пропис, већ да ли се нешто безбедно и сигурно ради. А, промене у условима рада су огромне. Не само због нових технологија, велике аутоматизације и компјутеризације процеса, него и због промена у нашим главама. Другачија је технологија рада, другачије се доносе одлуке, другачији су токови материјала, чак су у производњи најмање промене колико су велике на овим другим подручјима.**

Нови стандарди заштите на раду сачињени су од стране британске

стандардизације и полако почињу да се примењују у свету. Код нас ће бити вероватно штампани за месец-два у Институту за стандарде, али, ми већ имамо доста после у примени новог Закона о заштити на раду и безбедности здравља, а реално, те две ствари се веома допуњују. OHSAS-стандарди говоре о механизму управљања предузећем када је реч о здрављу и безбедности на раду. Односно, представљају један од начина који обезбеђује да се ове активности унапреде и још више развију.

-**Стандарди обрађују најсавременија определења света и међународне организације рада ILO и представљају могућност да свако предузеће пронађе себе и прилагоди своје управљачке системе рискантним ситуацијама – истиче Симић. - У Србији управо почиње примена ових стандарда и десетак предузећа је већ добило те сертификате. На тај начин она доказују своју компетентност да се безбедношћу и заштитом здравља баве планирано и одговорно. Овде се, свакако, поставља и питање усаглашавања и примене са осталим управљачким системима. Они су по структури направљени на исти начин, исти жаргон користе и моћи ће веома лако да се интегришу. Нарочито је интересантна и корисна интеграција са еколошким системима, са ISO 14001. Када је у питању РТБ као велики пословни систем, у коме велики број људи ради на великим броју различитих послова и процеса, а који, потенцијално, могу да изазову или узрокују многе проблеме, онда је ово права тема за вас.**

Кључна активност у примени нових стандарда, по Симићу, јесте иден-

тификација опасности и хазарда и вредновање свих тих ризика. Кад се то направи, онда предузећа, по методологији коју су изабрала, методологији коју је предложило наше Министарство за рад и социјалну заштиту и

Упозоравајуће бројке

Симић је изнео веома упозоравајуће податке које објављује Међународна организација рада, а они кажу да на један смртни случај долази 70 тешких повреда, 700 повреда које наносе штету и 7.000 несрећа на раду. Уз то, велике светске економије отирилике изгубе три до четири процената бруто националног дохотка због проблема који настају на плану заштите и безбедности.

разне друге структуре сачини оцену тих ризика.

-**Ризике који су велики, који могу да донесу велике штете и проблеме, морају се држати под контролом – упозорава наш саговорник. - Односно, морају се корективним мерама снизити на прихватљив ниво за одређен процес, структу, технологију, организационе делове или цело предузеће. Предузеће, потом, реално мора да прати (мониторинг) успешност тих активности, да их прилагођава и мења према новонасталим ситуацијама, прописима, технологијама, према људима који ту раде, према власништву итд. Стандард јесте препорука, али је за нас у Србији богомдана алатка да се питањима безбедности и заштите здравља бавимо много систематичнији и организованији начин.**

J. Алексић

Презентовано решење санације бране 1 кривељског јаловишта

Смањење нивоа подземних вода

Предвиђена израда два дренажна канала који прихватају воду, одводе је у два бунара из којих се она испумпава и враћа у јаловиште. – Брана 2 санирана током децембра минуле године. – Јаловишта су свуда у свету проблематична, а код нас због тендера и еколошких пројеката имају посебан значај

Оба поља кривељског јаловишта

РТБ. – У оквиру Пројекта "Регулација Кривељске реке санирањем колектора и конструкција новог тунела у флотацијском јаловишту Велики Кривељ" расписан је јавни тендер за израду проектне документације у коме су учествовали "Виор Велика Морава" и Енергопројект – Хидроинжењеринг из Београда, као и

конзорцијум понуђача: Рударски институт и Институт за водопривреду "Јарослав Черни" из Београда и Институт за рударство и металургију из Бора. Конзорцијуму је поверијен технички пројекат санације флотацијских брана 1, 2 и 3, а Енергопројекту санације колектора Кривељске реке. Подсетимо да је овај пројекат

усвојила Влада Републике Србије, односно Министарство за заштиту животне средине и НИП. Министарство је, такође, формирало и петочлану комисију за његову реализацију, на челу са Љиљаном Станојевић, помоћником министра, а координатори из Басена су мр Звонко Милићић, помоћник генералног директора РТБ-а за екологију, стандард и квалитет, и Димча Јенић, директор за инвестиције и развој РТБ-а.

-Стручњаци Рударског института представили су 27. марта у Бору начин санације бране 1, док је санација бране 2 већ завршена током децембра минуле године. Презентацији је присуствовало 27 басенских инжењера који се баве ПМС-ом, хидрогеологијом, геологијом и свим додирним струкама. Они су из представа јавног информисања или на састанцима колегијума били обавештени о изгледу те техничке документације, али нису могли појединачно да виде та решења. Циљ је да се пре доласка новог власника сви они који се баве овом струком упознају са овим решењима. Ово тим пре што су јаловишта свуда у свету проблематична, а код нас због тендера и еколошких пројеката имају посебан значај. Санација бране 1 треба да започне ових дана. Већ током идуће седмице треба да изаберемо најповољнијег понуђача, како би извођење радова

кренуло у што крајем року – најчешћа Милићић.

Ситуација на брани 1, по његовој оцени, доста је деликатна и тамо предстоје озбиљни захвати ради смањења нивоа подземних вода и надвишења поља 1 од коте 365 до коте 385.

- Имамо проблем провирних вода које избијају у једном делу бране и изнад иницијалне бране. Да бисмо смањили подземни ниво вода и избегли последице које могу бити врло деликатне, предвиђена је израда два дренажна канала (један изнад саме иницијалне бране у подножју јаловишта, а други горе на круни, више према огледалу поља 1 на јаловишту). Та два канала који су дубоки четири до шест, а негде и седам метара, прихватају сву ту дренажну воду, одводе је у два бунара из којих се она испумпава и враћа у јаловиште јер такву воду не смејемо да испуштамо у отворене водотокове какав је данас случај. Брану 3 смо решили – препумпавамо сву дренажну воду већ неколико месеци почев од краја прошле године, што овде нисмо чинили. Међутим, овде постоје други, много озбуђљивији технички проблеми. У оквиру овог изведен је и пројекат мониторинга све три бране. На брани 1 изграђен је пизометар, тако да данас експлицитно имамо податке о томе какво је стање на брани и због тога обављамо интензивне припреме за санацију – закључује Милићић.

Ј. Станојевић

У оквиру "Еколошких дана Бора" обележен Светски дан вода

Гутљај са јавних чесми пун бактерија

Борани пију хигијенски исправну воду из централног водовода, али то није случај и са водом са већине јавних чесми у Бору. – Г. Петровић: Вода Борског језера загађена искључиво природним загађивачем. - Д. Ранђеловић: Бор јесте црна тачка у еколошком смислу, али смо овде активни у настојању да то контролишимо и превазиђемо

Томиславка Митић

пиће из јавних чесама којих на подручју Бора има 15 (Хомољска 1, 2 и 3, Хајдучка чесма, Металург, Македонац 1 и 2 у Кучајском потоку, Рукјавица 1 и 2, чесме у улицама Д. Туцовића и Омладинских бригада, Сложна браћа у Бањском пољу и три извора у Брестовачкој бањи – вода за желудац, живце и очи). Контрола воде са ових чесама врћи се два пута годишње у складу са законом. Вода са Хајдучке чесме, у Омладинских бригада, Металург, Македонац 1, Рукјавица 1 и 2, Сложна браћа и са сва три извора у Брестовачкој бањи није у складу са Правилником о хигијенској исправности, углавном због присуства бактерија фекалног порекла, па самим тим није за пиће.

Ово је изјавила Томиславка Митић, инспектор Одељења за санитарни надзор за Борски и Зајечарско округ, 20. марта у Народној библиотеци, говорећи о водоснабдевању у Бору са санитарно-хигијенског аспекта. То је била и централна тема на презентацији поводом обележавања Светског дана вода (22. марта) и метеорологије (23. марта). Она је притом навела и предлог мера када је реч о санитарној исправности воде са јавних чесми – санирати подручја око изворишта, очистити непосредну околину и уредити прилаз, дезинфекцији каптаже, а на њима заменити поклопце и на местима где их нема поставити нове, подручја око изво-

ришта заштитити од загађења, поред сваке чесме поставити таблу са називом и обавештењем о томе може ли да се користи за пиће, и коначно наставити континуирано праћење хигијенске исправности.

Стеван Ђорђијевски, ученик Гимназије "Бора Станковић" и учесник Центра за таленте из Бора, представио је истраживање квалитета воде Кучајског потока који извире испод насеља Бор 2, а улива се у Брестовачку реку у Брестовцу. Због чињенице да је поток реципијент комуналних вода околних насеља, његове природне воде мењају своје физичко-хемијске особине. Немања Чичковаси, такође гимназијалац, и члан Еколошког клуба ДМИ, изложио је утицај антропогених фактора на воде Црног Тимока. Основни циљ овог истраживања је био да се утврди квалитет воде пре и након завршетка изградње система за водоснабдевање Боговина. Горан Петровић, председник Клуба спортивких риболоваца "Поштар" из Бора, говорио је о активности риболоваца на заштити воде, са посебним освртом на Борско језео. По његовом и мишљењу његових колега, оно није толико загађено хемијским, физичким и биолошким, већ искључиво природним загађивачима. Милован Илић, сарадник Завода за заштиту природе Србије, представио је садржај изложбе фотографија при-

родних лепота на подручју источне Србије.

- У претходних десетак година колико се реализује овај програм настао је из Дана младих истраживача, постигли смо да "Еколошки дан Бора" постану одређени еколошки бренд овог града. Бор јесте црна тачка и загађује животну средину, али смо у Бору активни у настојању да то контролишимо и превазиђемо, па делујемо и на плану образовања и промене свести. Ове године биће организовано 30 програма – обележавање сваког од ових датума има сегмент онога што се догађа у свету, али и локални ниво, где презентујемо неки проблем, предлажемо решења, упознајемо грађане са оним што се дешава у окружењу. Не само да је мултимедијални и иновативни, већ је ово својеврсни партнерски програм јер објединује већи број организација које у свакодневном животу нису увек заједно у овим активностима – поручио је Драган Ранђеловић, председник Друштва младих истраживача Бора.

Организатори овог скупа су ДМИ, Еколошки фонд и Одсек за привреду и заштиту животне средине општине Бор, а присуствовали су ученици Техничке и Економско-трговинске школе и велики број заинтересованих грађана.

Ј. Станојевић

Институт у завршници "БиоМајн" пројекта биохидрометалуршког добијања бакра

До катоде без аноде

Заједничка истраживања са компанијама "Минтек" (Јужна Африка) и "БРГМ" (Француска), у оквиру пројекта који окупља 40-ак европских института и универзитета, ускоро треба да резултирају технологијом знатних предности над топионичком – Као подршку Министарства науке у овом послу Институт РиМ добио модерну лабораторијску опрему вредну 110.000 евра

ИНСТИТУТ РиМ. – У борски Институт за рударство и металургију недавно је стигла и већ се велико користи лабораторијска опрема за биохидрометалуршку производњу бакра поступцима биолу жења примарних и секундарних сировина, соловентну екстракцију добијених растворова, њихову електролизу и производњу катодног бакра. Вредност опреме је 110.000 евра, а њену набавку финансирало је Министарство науке као подршку

бави се производњом обожењих метала из примарних и секундарних сировина помоћу мезофилних и термофилних бактерија, односно биотехнологијом за материјале који садрже метале.

У „БиоМајн“ пројекту учествује 40-ак института и универзитета Европе и ту нису у питању само борске сировине. Ради се и са концентратима никла (результати већ представљени у Солуну) и цинка (за неколико рудника у Шведској). Борске сировине које се третирају овим пројектом су концентрати бакра из Великог Кривеља и Мајданпека, топионичка шљака, флотацијска јаловина и јамске воде. Управо их интегрално испитују још два учесника у овом послу, а то су компаније "Минтек" из Јужне Африке и "БРГМ" из Француске. "Минтеку" су послате око две тоне поменутих концентратата, као и топионичка шљака и за неколико месеци он ће понудити технологију биохидрометалуршке производње катодног бакра из ових сировина.

-Ова технологија, у поређењу са топионичком, има предности – каже др Владимир Цветковски, руководилац пројекта. - Она је идеалан еколошки процес за производњу бакра у Бору јер се њоме могу третирати концентрати са низним садржајем бакра у односу на пирометалуршке. Уз то, постројење је модуларно и лако се може проширити. Економије је за мање капацитете, не загађује животну средину и отвара могућност третмана флотацијских јаловина. Кључни резултат пројекта

Стручни сарадник Весна Џонић у лабораторији са новом опремом

је израда студије изводљивости за полуиндустријско биохидрометалуршко постројење од 360 тона катодног бакра годишње, а на основу тога и изградња исто таквог постројења у Бору за 20.000 тона катода.

Како нам је речено, ова технологија ће, као алтернатива топионичкој, бити понуђена и А-теку. Састанак је заказан за девети мај у Бечу и на њему ће бити представници Минтека, БРГМ-а и Института РиМ. После тога, А-тек ће бити у прилици да се на лицу места, у Ј. Африци, увери да је технологија ефикасна и да је еколошки оправдана. А, пошто „Минтек“ има велика полуиндустријска постројења и на овом плану далеко је испред нас и Европе, он ће на једном таквом разрадити целу технологију – од концентратата до катода. Иначе, у свету постоји 20-ак оваквих постројења, или за производњу злата и кобалта. За бакар има неколико опитних, али се очекује и прво индустријско у Европи, и то можда баш у Бору. Оно би значило да нема прашине ни дима, пошто подразумева биолу жење, соловент-екстракцију, па електролизу. Соловент-екстракција

јом може да се произведе катода и из јамских вода, а према сазнањима др Цветковског, око 200 тона бакра се годишње губи управо путем вода. Из Електролизе тако одлази 50-ак тона бакра, а све би то могло да се искористи.

-На основу „БиоМајн“ пројекта – додаје наш саговорник - тражили смо од Министарства науке да финансира део процесне опреме са којом бисмо овде сами могли да симулирамо услове и урадимо експерименте са бактеријама. Планирамо и радимо на екстракцији бакра из тако добијених лужних растворова. Пошто је то новина за нас у Бору, од велике је важности да нешто и сами сазнамо о нашим сировинама и могућностима. Радили смо са мезофилним бактеријама, имамо неколико радова који су представљени на тим „БиоМајн“ састанцима, а такође и соловентну екстракцију (кад се лужни раствор из концентрате бакра или бакром богатих јамских вода, уместо процеса цементације са малим искоришћењем, преводи у електролит из кога се добија катодни бакар).

Љ. Алексић

Исплатива алтернатива

По Цветковском, реално је размишљати да оваква технологија једног дана замени топљење јер је ефикасна и производиће добар катодни бакар ЛМЕ-квалитета. Ипак, све је на будућем власнику. Он ће одлучити да ли је прихвати или ће градити нову топионицу. Али, треба имати у виду да и нова топионица има ограничен капацитет, за разлику од ове технологије која може да се добрађује према потребама. Рентабилна топионица подразумева и најмање 20 одсто бакра у концентрату и капацитет од минимум 80.000 тона анода годишње. А, економска анализа биохидрометалуршког добијања бакра показала је да би, за производни капацитет од 10 до 30 хиљада тона, инвестициони трошкови износили 2.200, а производни 360 долара по тони. То значи да би постројење радило са добитком, а стопа рентабилности улагања већа је од 31 одсто и расте са растом цене бакра.

овој установи за (трогодишње) учешће на међународном пројекту EU FP6BioMinE. Пројекат "БиоМајн"

И Канади представљене могућности улагања у рударство Србије

Промоција у Торонту

Највећи светски скуп рудара и геолога "PDAC 2008", са 17.000 учесника, био је, после Токија, Лондона и Београда, последња дестинација промоције рударских потенцијала Србије дефинисаних мастер-планом који је (са милион евра) финансирала јапанска агенција "Цајка"

ИНСТИТУТ РиМ. - Од другог до петог марта у Торонту (Канада) одржано је последње из серије представљања "Мастер плана за унапређење и промоцију рударства Србије". Била је то прилика, у оквиру "PDAC 2008" - светског сајма геолога и рудара, да се инвеститорима и овог дела света представе њени потенцијали у области рударства, који су већ промовисани у Токију, Лондону и Београду. Те могућности дефинисане су мастер-планом који су, у сарадњи са нашим министарствима рударства и заштите животне средине, урадили експерти компаније MINDECО, по наручбини Јапанске интернационалне корпорацијске агенције – ЛИСА (Цајка).

Пројекат вредан милион евра финансирала је Влада Јапана, уз велике изгледе да то учини и са његовим наставком, односно реализацијом онога на шта мастер-план указује ради опоравка и успона ове привредне гране и пораста њеног удела у националном доходку Србије до 10 одсто за десет наредних година. Вођа пројекта Јуфи Нишикава, заједно са експертима за информационе технологије и геологију, у име „Цајке“, организовао је и

ову промоцију на највећем годишњем скупу рудара и геолога света у „Конвеншин центру“ у Торонту са 17.000 регистрованих учесника. На њу је позвао представнике наших министарстава, СИЕПЕ – владине агенције за промоцију извоза, као и неких приватних фирм које су капиталом већ ушли у ову област. („Фармаком“ је купио „Зајачу“ и још неколико рудника, а „Контанго“ рудник „Рудник“ код Г. Милановца). У Торонту су боравили и представници борског Института за рударство и металургију као главни извођачи сервисних активности „Цајкиног“ мастер плана.

Презентација је обухватила геолошке и рудничке потенцијале Србије, однос државне и приватне својине у области рударства, а била је пројаћена и брошуром о Србији, могућностима улагања у поменутом сектору и корацима како да се то учини. Како нам је пренео мр Зоран Стевановић из Института РиМ, доста посетилаца се интересовало за могућности улагања, стање у рудничима, да ли су на берзама, каква је ситуација са Косовом итд. Он додаје да су следећи кораци у вези са Бором (према закључцима мастер плана),

обимнија истраживања могућности искоришћења бакра из „поља 1“ старог флотацијског јаловишта. Оно се не приватизује, а садржи око четири милиона тона јаловине у којој има бакра. То је по духват за који би требало да буде одобрен буџет до јесени, а почео би крајем ове или наредне године. Њиме би требало да се потврде резултати лабораторијских истраживања и уколико се то додати у посао би се ушло озбиљније тако што би се са јапанским партнерима, вероватно, обезбедило неко полуиндустријско пилот-постројење. Оно не би прерадило сву ту јаловину, већ би омогућило да се дође до поузданijих резултата њене експлоатације, односно показало шта би се могло очекивати када би се ту инсталарили индустријски агрегати.

У Торонту је разговарано и то да се за Бор, паралелно са овим послом, „веже“ и неки пројекат заштите животне средине, али по јапанским правилима. Експерти „Цајке“ плани-

Штанд Србије на светском сајму рудара и геолога

рају да, применом њихових стандарда и информационих система, направе интегрисани модел за мониторинг и заштиту животне средине којим би се у једном центру прикупљали, обрађивали сви подаци и обавештавало у реалном времену. Објашњавајући нам шта би могао да буде мотив јапанске стране у овим пословима, наш саговорник подсећа да је Јапан бројним донацијама одавно присутан у Србији. Његови представници активни су у два првача. Један је старателска помоћ развоју наше индустрије, а други сагледавање ситуације за потенцијално инвестирање јапанских компанија у српску привреду. Они ту нису усмерени само на рударски сектор, већ и на друге привредне гране.

Љ. Алексић

Трибина о каријерном вођењу и саветовању

Путоказ до посла

И. Максимовић: Теоретичари сматрају да професију треба мењати најмање четири пута у току радног века. – **В. Чекић:** Запошљивост посматрамо као подизање и одржавање способности, знања и вештина да се нађе и промени запослење, што подразумева целожivotно образовање. – **Ј. Танасић:** Србија нема неке ресурсе који на дуже стазе могу да нас извуку из сиромаштва сем многобројне радне снаге која је поприлично неупотребљива и тренутно не-запослена

БОР. – Кад кажемо каријерно вођење, мислимо на професионално усмеравање, на рад са младима, али и на рад не само са запосленима, већ и са одраслима уопште. Ова стратегија је први официјелни документ који покушава да регулише целину проблема, а њен циљ је апеловање и стимулисање другачијег схватања каријерног вођења, посебно запослених, односно њихово управљање каријером. Професионална оријентација и каријерно вођење- једно друго не искључује. Каријера данас више нема исто значење као некада, те овај документ представља покушај њеног другачијег разумевања и прихватавања. Каријерно вођење и саветовање се намеће као један од механизама који сигурно неће решити проблем незапослености, али може много да помогне тако што ће омогућити већу запошљивост и мобилност радне снаге – нагласила је др Искра Максимовић из Београдске отворене школе, представљајући Стратегију каријерног вођења и саветовања, 18. марта, на трибини Локалног савета за запошљавање општине Бор.

Трибини коју су организовали овај савет, Центар за транзицију запослених у РТБ-у и Техничка школа – Центар за континуирано образовање одраслих, присуствовали су и представници борске општине, Националне службе запошљавања, директори, професори и педагози основних и средњих школа из Бора и Зајечара и Техничког факултета. Др Максимовић је најпре истакла да се ова стратегија заснива на десет стратешких докумената које је усвојила Влада и директно је повезана са стратегијом развоја стручног образовања, образовања одраслих и запошљавања у Србији, а подржале су је многе институције почев од министарства просвете, економије и регионалног

развоја, и омладине и спорта (директно је повезало са Стратегијом за младе), НСЗ, као и владине институције задужене за професионалну оријентацију. Њен нацрт је упућен на јавну расправу, а овај трибина је део те расправе.

- Данас је каријера променљива, мобилна и флексибилна категорија која се лако и брзо мења у складу са интересовањима, способностима и жељама запосленог, али и са елементима радног окружења. Пре 20-40 година она је била дефинисана послом и када се запослите, градите каријеру на једном радном месту и ту остајете до пензије. Теоретичари сматрају да професију треба мењати најмање четири пута у току радног века, што, према аналитичарима, још увек тешко прихватамо. Каријера није да ви само добијете већа примања, већ све више као циљ поставља психолошки напредак и успех, односно остваривање жеље и циљева појединца. Такође су се променила и очекивања послодавца у односу на запослене – захтева се да има широка знања и вештине, да је флексибилан, вишеструко оспособљен, способан да ради у тиму, решава проблеме, ради пројекте, а новина су и пословне и предузетничке вештине и знања (креативност, иновативност и способност самозапошљавања) – рекла је др Максимовић.

Весна Чекић, начелник Одељења за професионалну оријентацију НСЗ, говорила је о каријерном вођењу у стручном образовању и како оно сада функционише у Србији – као редовна и обавезна активност у свим основним и средњим школама, али се све више промовише и на високошколским студијама, пре свега, струковним, где се студентима даје могућност да размишљају о својој каријери. Од проблема се истичу недо-

Јасмина Танасић, Весна Чекић и Искра Максимовић

вљна обученост људи који се тиме баве јер проблем едукације није систематски решен, а тај рад, такође, је још увек неуједначен. Носиоци посла каријерног саветовања и вођења су предметни професори, разредне стаreshine, педагошко-психолошке службе и регионални центри за образовање одраслих.

- Из угла тражиоца запослења очекује се да он буде активан и да има иницијативу. Када је реч о НСЗ промена се односи на разноликост и индивидуализацију услуга јер свако жели да тражи посао и планира своју каријеру, па услуге које може добити су разнолике почев од изrade индивидуалног плана запошљавања па до каснијих специфичних обука и укључивања у додатне тренинге и образовање – једном речју, повећање компетенција. Значи, запошљивост можемо да посматрамо као подизање и одржавање способности, знања и вештина да се нађе и промени запослење, што подразумева целожivotно образовање. Када говоримо о незапослености, велики проблем је и негативан став према тражењу посла као последица ранијих система вредности. чека се да неко (Агенција или НСЗ) нађе некоме посао. Стога је неопходно да се подстакне самосталност, активност и коришћење свих расположивих ресурса – додала је Чекићева.

- Локална самоуправа у реформском процесу децентрализације Србије постаје не место вршења власти него прави социјални сервис за своје грађане, где се успостављају линкови социјалног партнериства. Локална заједница полако добија законске оквире да формира тела која ће бити партнери за договарање развоја. Бор је једна од ретких општина која има социо-економски и савет за запошљавање у којима се анализирају проблеми и нуде решења и предлаже где новац из буџета треба да иде. чак и обавезе образовања почивују да спадају на локални ниво. Оно што раде људи у просвети престаје да буде пасивна улога већ постаје менаџерска. Они “избацују“ највреднију робу у Србији на дужи рок. Ми немамо неке ресурсе који на дуже стазе могу да нас извуку из сиромаштва сем многобројне радне снаге која је поприлично неупотребљива и тренутно незапослена - рекла је Јасмина Танасић, секретар Одбора за социјалну политику Сталне конференције градова и општина, посебно се осврнући на социјално партнериство на локалном нивоу.

Наташа Станисављевић, педагог у Техничкој школи у Бору, представила је наша и страна искуства у партнериству између локалне заједнице и центрара за континуирано образовање одраслих.

J. Станојевић

Локални савет за запошљавање

Подржани пројекти јавних радова

БОР. – Локални савет за запошљавање СО Бор, на седници одржаној 18. марта, подржао је већину од 17 предложених пројеката у борској филијали НСЗ по јавном позиву за организовање и спровођење јавних радова (од 14. фебруара ове године). Највише пројекта (пет) је у области обнављања и одржавања инфраструктуре: Установа за децу „Бамби“ пријавила је естетско и функционално уређење отворених површина и игралишта у овој предшколској установи, ЈКП „З. октобар“ израду интерних саобраћајница и ограда на градском гробљу у Бору, МЗ Брестовац уређење паркова у центру села, МЗ Стари центар адаптирање парка за игру испод Православне цркве, а Удружење Влаха „Примовара“ формирање реонске службе за старање над комуналном инфраструктуром и природним реткостима у Злоту. Такође, заступљена

значајним бројем пројеката (четири) је делатност одржавања и заштите животне средине. Тако је Технички факултет конкурсар са рекултивацијом рудничких јаловишта, ЈКП „З. октобар“ са формирањем травног покривача на зеленим површинама у Бору, МЗ Брестовац са изградњом дечијег еко-рекреативног парка и Ресурс центар са санацијом дивљих депонија на територији борске општине.

Ту су и социјално-хуманитарне, едукативне и друге делатности: Друштво за помоћ МНРО поднело је два пројекта – дневни боравак за децу ометену у развоју и интернет клуб у Друштву, Општинска управа Бор помоћ у кући и нега старијих особа, Центар за културу идентификацију и анализу потреба омладине Бора у циљу побољшања комуникације са јавним сектором, а Ресурс центар побољшање комуникације међу локалним самоуправама у Борском и

Зајечарском округу. Друштво за просвету и културу „С. Ђ. Новак“ пријавило је пројекат здравствено-васпитног просвећивања Рома, Народна библиотека као информационо-реферални центар, а Туристичка организација туристичко-информациони центри у Брестовачкој бањи и на Борском језеру.

У свим овим пројектима (у трајању од једног до 12 месеци) било је ангажовано укупно 127 радника (највише НК -76, затим 42 са СЦС, пет са ВСС и четири са ВШС). За ове намене из буџета Републике Србије је планирано 19.554.444 динара.

J. С.

Зорка Петровић Ливаја ушла у воде приватног предузетништва

Плетисанка у свом етно-дућану

Ткање јесте љубав, али, покренути посао из тога је врло тешко. – Бивша радница ФОД-а завршила три курса у организацији басенског Центра за транзицију запослених. – Домаћински потрошила средства од отпремнине и сада размишља о проширењу асортимана

Зорка је разбојем на коме тка своје идеје у маштовите и практичне креације

БОР. – Афинитет према ткању остао је у мени од ранијих година. Ткање јесте љубав и то је веома лепо да се ради поготово због склопа твојих особина. Али, покренути посао из тога је врло тешко. Овај етно-дућан сам основала у новембру прошле године. Многе сам прагове обила и много своје снаге и труда уложила што у осмишљавање и израду ових ствари, а доста се потроши и на административне послове. Треба да се производи нешто што ће брже да се продаје и доноси новац. Прерачунала сам се да то буду постельине јер тај кућни текстил увек треба да се купи, било за поклон или да се обнови за сопствене

потребе. Ово је једна од првих руку што је произведено код нас – казује Зорка Петровић Ливаја у сред свог етно-дућана који је и званично отворен 20. марта.

У дућану нема шта нема – Зоркине рукотворине, шалови, капе, одевни и украсни предмети у које она претаче снове у збиљу. Централно место заузима разбој за којим тка своје идеје у маштовите, али и практичне креације. Ту су и преслице, вретена, гребени, авани – чисто да употребе амбијент и улију дах неких минулих времена. Тако је Зорка "заменила" канцеларију овим простором и изазовима приватног предузетништва. Наime,

она је радила у Фабрици опреме и делова и 2006. године, по социјалном програму, са отпремницом напустила предузеће. Завршила је три курса (ткање, књиговодство и предузетништво) које је Центар за транзицију запослених у РТБ-у организовао као логистичку подршку својим бившим радницима. Додуше, како сама каже, и претходно искуство у ФОД-у много јој је помогло да схвати пословање једног привредног субјекта јер је радила у финансијској служби. На Зоркином лицу очигледно задовољство,

словља. Када је књиговођа исказао добит – питали су се како, па она још није почела да ради. То је сигнал да сам домаћински потрошила та средства и да их нисам проћердала. Планирам проширење асортимана – радиће се јастуци, јоргани, креветски прекривачи, али за то су потребни крупнији финансијски потези и подршка. Веома ми је интересантан овај нови програм НСЗ за запошљавање нових радника. Они ме помажу са 160.000 динара бесповратно по раднику, а моја обавеза је да стално за-

Ко пре девојци...

- Басенски ТЦ је током прве године одрадио психолошки посао пријема људи који су планирали или се нашли у ситуацији да оду из РТБ-а као вишак. Друге године смо организовали обуку коју је завршило 450 људи, а Зорка чак три. Она је сада ушла у програм "Отпремником до посла". То нису велика средства, око 2.500 евра, али су бесповратна. Ако подржимо Зорку, онда ће и други ини брже и боље. Она је ризиковала и, ево, где је дошла – до етно-дућана. Многи не стигну до тога ни да отворе, а она је прешила један велики корак. Програм НСЗ о додели субвенција послодавцима за отварање и опремање нових радник места о коме Зорка размишља обезбедио би јој набавку репроматеријала. Друга могућност је да узме START UP или микрокредит за те намене. Наш савет је комбинација различитих варијанти – један иде ка запошљавању, други ка кредиту за основна средства, трећи ка стимулацији оваквих етно-ствари. Такође, саветујемо наше људе да пожуре јер се квоте премашују док ми размишљамо како други пролазе. Ово тим пре што су пословања у Бору ризична и зато покушавамо да преко Локалног савета за запошљавање у то је и општина – рекао је на отварању Зоркиног етно-дућана Драган Ранђеловић, координатор Центра за транзицију запослених у РТБ-у.

али у гласу се осећа и мала доза забринутости.

- Постоје људи који се залете, узму средства, плаћају заостале рачуне, а од посла – ништа. Чак и у пореској управи су се чудили мом финансијском извештају пошто сам ја хтела да не будем паушалац, већ да водим књиге о својој евиденцији по-

послним неку особу којој уплаћујем плату и доприносе, у периоду од две године. То су велике обавезе, а наша земља је непредвидљива када су финансијске обавезе у питању. Премда није лако, верујем у ово и мирно спавам – поручила је Зорка на крају разговора.

Ј. Станојевић

Састанак представника транзиционих центара Србије

Екстерна диплома обезбеђује посао

То што није било редовног окупљања представника ТЦ-а умањило ефекте рада целе мреже. – Басенски Центар уговора организовање обуке искључиво са овлашћеним институцијама. – Тренутно око 400 заинтересованих за обуку, а укупно 3.100 евидентираних корисника услуга РТБ-овог центра

КРУШЕВАЦ. – Комисија је у протекле три недеље обишла појединачно свих 13 предузећа у Србији у којима раде транзициони центри. Циљ овог састанка је разматрање планова активности транзиционих центара за ову годину, а основни разлог је тај што нису сва питања јасна, па је било неопходно да се на овакав начин она разјасне да би било једноставније и једнообразније за све. Комисија ће крајем идуће седмице да усваја ове програме – казала је Зорица Којчин из Министарства економије и регионалног развоја и председник комисије за надзор над радом транзиционих центара, 4. априла у ИМК "14. октобар" у Крушевцу.

Састанку су, иначе, присуствовали представници центара Петрохемија Панчево, Фабрика каблова Јагодина, "14. октобар" Крушевач, Текстилни комбинат Рашка из Новог Пазара, Магнохром Краљево, "Први мај" Пирот, Нитекс и МИН из Ниша, РТБ-а Бор и Рудника бакра Мајдан-

пек, а спречени су били да дођу из ЗЦ Студеница Краљево, Таратекс Бајина Башта и ЈП Рударски базен Колубара из Лазаревца. Оцењено је да је то што није било редовног окупљања у минулих годину дана умањило ефекте рада целе мреже центара, те је закључено, поред осталог, да се некадашња практика организовања оваквих састанака поново устали јер су они изузетна прилика за размену искустава.

Највише недоумица приликом из-

раде планова изазвало је организовање обуке за кориснике услуга центра (које одржава обуку, како регулисати однос између радника који се обучава и послодавца, и оно најважније питање карактера сертификата који полазник добије – интерни или екстерни). Јер, по речима гospође Којчин, проблем интерних диплома је одавно присутан, па је основни услов и циљ ових обука добити опште вредне сертификате, а оно што дају раднички универзитети нису тог типа. Стога смо ми од почетка ве-

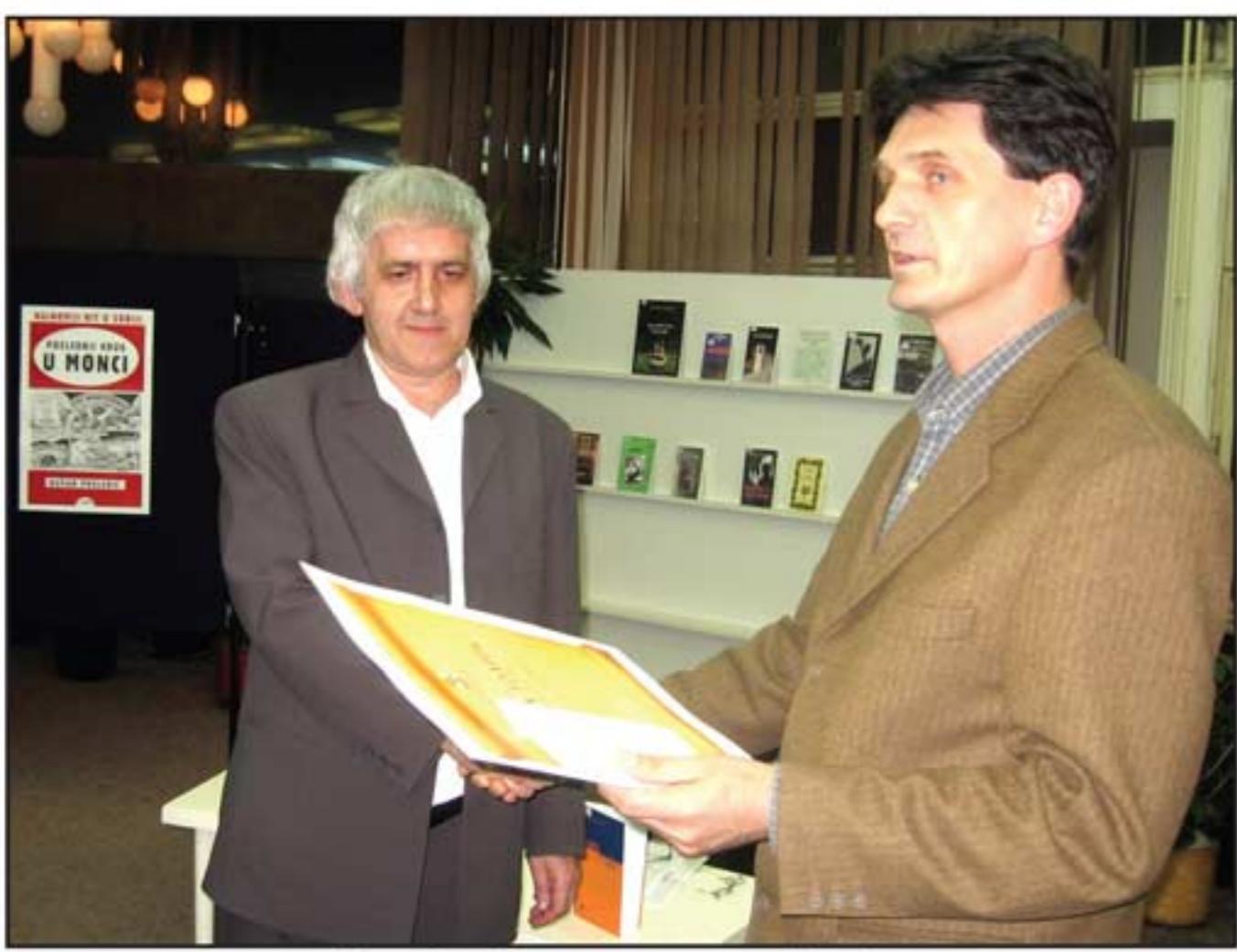
зали уговоре о организовању обуке са тим центром, али и са Техничким факултетом и МИН-овим Институтом (Центар за заваривање), односно радимо искључиво са овлашћеним институцијама. Такође смо усагласили наш програм обуке са борском филијалом НСЗ како не бисмо дуплирали струке. Сада имамо око 400 заинтересованих за обуку. Иначе, имамо 3.100 евидентираних корисника услуга нашег центра – нагласио је Драган Ранђеловић, координатор Центра за транзицију запослених у РТБ-у.

Ј. Станојевић

Драгићевићу уручена награда општине за „Књигу о нама“

Коштац са самим собом

Наши животи су роман - каже писац – а ми само треба да седнемо да их напишемо, али – то није лако. – Овај трећи роман (река) борског аутора објављен је, без најмање дилеме уредника, као заметак нове библиотеке „Зарија“ крагујевачке издавачке куће „Кораци“

Драгићевић прима награду од Жикића

БОР. – „Књига о нама“ Радише Драгићевића проглашена је за (белетристичку) књигу (2007.) године борских аутора. Драгићевићу се ово „догађа“ четврти пут, а награду му је (26. марта) уручио Драган Жикић, заменик председника општине Бор. Књига је објављена као прва у новој библиотеци „Зарија“ крагујевачке издавачке куће „Кораци“. Иако „тежак“ за читање (писан техником романа тока свести са само два пасуса, од којих први гласи: седим и пишем књигу, а други чине: свих 170 страна), овај трећи по реду Драгићевићев роман (Преко неба, 1993. и

Самотиња, 2001) наишао је, као и поменути, на добар пријем код читалаца.

Петочлани жири борске библиотеке (председник **Горан Миленковић**) био је једногласан у одлуци да ова „меланхолична аутобиографска одисеја“, по својој идеји, замаху, утиску целине, дубини, приповедачкој луцидности, размишљању о значењу живљења и писања и њиховом односу, далеко одскоче од свега што је Бору понудила књижевна 2007. за 13. књигу године. „Свет у меандрима текста – стоји у образложењу – описан је једним дахом оствареном испо-

вешћу у првом лицу. Она приказује напор да се у међупростору који настаје, у променама и сталном вибрању судбине, пронађе онај смислени код који ће ту исту судбину свести на регулисану и схватљиву причу“.

Започињући представљање књиге са тезом да су наши животи романы које само треба написати, што – признао је – није лако, аутор је испричao дирљиво-драматичну причу о безуспешном покушају свог колеге са посла, да закоље петлове које је одгајио од пилета. Драгићевић је потом прочитао неколико одломака из свог романа поводом којег су га, како рече, већ многи звали да му кажу како су плакали док су га читали. Одговарајући им је: „шта мислите, како је било мени док сам то писао?!“.

Весна Тешовић, управница Библиотеке, најпре је указала на

Драгићевићев стилски и композицијски искорак, а потом и на лепоте слика и реминесценција у мозаику асоцијативних низова романа, у том колажу сећања и размишљања. Попсебно је истакла његов богомдански дар запажања детаља, немирење са коначношћу и (не)очекивано миришење са савременим, упркос томе што су његова дела листом натопљена сектом и носталгијом за вредностима које пролазе.

Говорећи о „књизи писаној од стране јунака који живи у хаосу и разорењу, покушавајући да буде на страни живота“, уредник **Владимир Јагличић** је мишљења да је овај роман изграђен на кичменом стубу судбине модерног човека у линији ја – дом – свет. Притом се дом главног јунака може посматрати као нека врста утробе, налиј мајчиној, у којој дрхтурни плод могућег другачијег живота, с надом да ће се једног дана родити. А, напољу је свет тешког опстајања,

конкуренције, мерен новцем, у којем љубав и лепота издишу. „... углавном, успевамо – цитира Јагличић Драгићевића – да са неравноправним противницима завршимо: слабије победимо, пред моћнијима се уклонимо (у оба случаја као противницима недостојним себе) – али коштац као самртни загрљај са јединим себе достојним противником, самим собом, не престаје ни сада док седим и пишемову књигу у свом стану....“

У питању је херој осаме – додаје Јагличић – чији је одушак само у томе да запише ову пакленост и овај једини рај који су дати човеку као тешко изводљива могућност да усрещи друге. Ту негде је и отпор човека који није тражио невољу, али ће учинити све да је одагна од свог прага. Реч је о голој борби за физички и духовни опстанак и зато је ова књига, и поред потресности и многих умирања, књига индивидуалног активизма и виталитета. У свету који, према Дотојевском, може да спасе једино лепота – али је изостала – главни јунак се не плаши за себе, већ за оне које воли више од свог живота. Плаши се, и бори, за физичку и социјалну будућност своје деце, потресно усредрећен на њихово одрастање.

Љ. Алексић

Представљен 17. број „Бележнице“

Часопис који је одрастао

Тематско и садржајно "пуолетство" - детаљ са промоције

БОР. – „Бележница“, лист борске Народне библиотеке, изникла из рушевина 1999. године, показала је, 20. марта, своје 17. лице и сви су се сложили да је тематски и садржајно стекла „пуолетство“ и пре свог 18. издања. Бројним темама библиотекарске теорије и праксе, она је од самог почетка додавала много тога што има шири предзнак књижевног и културног, а сада и мултимедијског. Тако данас не окупља само најистакнутија борска пера, већ се бави и „сирово аутентичном, неспутаном

књижевној блогу (електронски дневник) која је, вероватно најзначајнија промена на глобалној књижевној сцени“ (А.М.).

Отуда не чуде (пренете) високе оцене најновијег броја „Бележнице“ од **Томислава Мијовића**, уредника зајечарског „Развитка“, по многима најбољег регионалног часописа на просторима бивше Југославије. Између осталог, 17. број (а најављују се и специјална, тематска издања) доноси све детаље три прворанђирани (од 131) кратке приче са послед-

њег конкурса („У мрежи“, „Jazz“ и „Међед“), уз „Покушај дефинисања постике кратке приче“ **Виолете Стојменовић** и мишљења **Давида Албахарија** (објављен је и интервју са њим), као и неколико борских аутора о овој књижевној форми. Ту је и прича **Јелене Радовановић** „Топла црква“ и приказ њене збирке „Цибра“ од М. Миливојевића, који је припремио и сећање на недавно премијуну песнике: **Рајка Чукића** и **Момчила Милошевића**. Запажен је и полемички текст **Горана Миленковића** „У тами“ у коме анализира 15. број нишке „Градине“ и у њој уређивачке „домете“ **Власте Младеновића** („Градинарник поезије Тимочке Крајине“) и **Миљурка Вукадиновића** (о савременој румунској књижевности).

Поводом изложбе фотографија „Индустријски блуз“ из документације листа Колектив, приређене 1. новембра 2007. на 60. годишњици његовог непрекидног излажења, овај број „Бележнице“ илустриран је њима, а аутор **Драган Стојменовић** се огласио истоименим текстом. Он у њему предочава богатство збирке (којој предстоји дигитализација) и ширину интересовања ондашњих фотографа **Ђуре Коловратара** и **Драгољуба** (а не Душана) **Митића**, која умногме излази из басенског круга и темељно бележи сва збивања у граду.

Поводом истог јубилеја, ширином захвата, улогом и судбином „Колек-

тив“ бавио се, али са становишта писане речи, и **Радиша Драгићевић** у

Књига о нама

Радиша Драгићевић

ISSN 1451-2379

Бележница

Лист Народне библиотеке Бор

Број 17, година 9, јесен/зима 2007/2008.

Индустријски блуз

тексту “Од фабричког листа до хронике града“. Подсећајући да је „Колектив“, марљиви хроничар, једнако заслужан за пронос имена РТБ-а као и његови димњаци, јамски хоризонти или копови, Драгићевић истиче да је лист пратио судбину рудника часнишћи пуним плућима и големим дахом, а понекад сипљиво и тешко. Да-нас, обимом и снагом сведен на мало страна, али технички савршенији, лист дели неизвесност са осталима, а у одсуству квалитетних градских гласила, потреба за његовом озбиљном и учествајем појавом још је већа.

Љ. Алексић

У Београдском позоришту „Славија“ промовисана књига Милена Миливојевића

„Касно сам почeo да пишem“

Педесет година сарадње борског афористичара са „Јежом“ било је повод да се на Светски дан шале представи његова књига афоризама

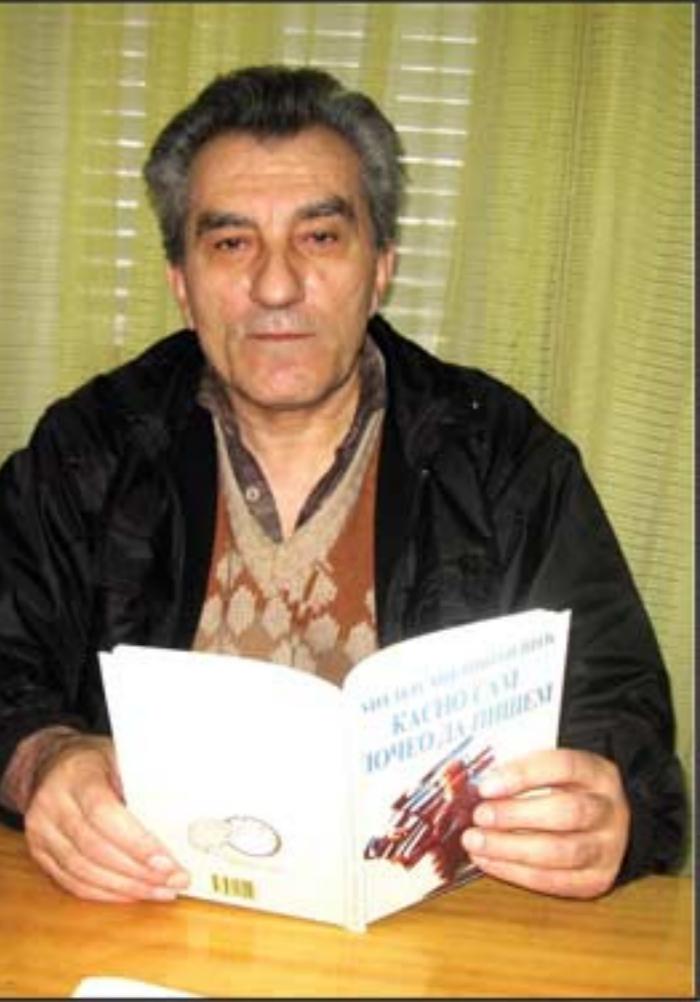
БЕОГРАД. – За Милена Миливојевића 1958. година била би као и свака друга, да није објавио прву хумореску у „Јежу“. И што је најважније, протекла половина века није на њему оставила трагове ерозије, какве иначе време оставља на највећим громадама. Напротив, књига „Касно сам почeo да пишem“ сведочи да за аутора који је већ пет деценија на

књижевној, посебно сатирично-хумористичкој и нарочито „Јежевој“ сцени, никад није касно. У овом послу није важно кад почињеш. Важно је да осетиш кад је време да завршиш.

Овим је, између остalog, уредник „Јежа“ и саме књиге Радивоје Бојичић најавио поменуту афористичку збирку Милена Миливојевића која је на Светски дан шале представљена у Београдском позоришту „Славија“. Повод је био 50 година сарадње овог борског афористичара (седам књига афоризама, сијасет зборника и антологија) и песника (10 књига) са овим листом. Сем Бојичића, о књизи објављеној у библиотеци „Златни јежевци“ говорио је и Рајко Мицин, а афоризме су читали глумац Срба

Милић и аутор. Борани су потом, рачунајући и Јована Г. Стојадиновића, читали своје радове заједно са дводесетак београдских афористичара.

– Тe године када сам послао прву хумореску „Јежу“ – сећа се Миливојевић – био сам у првом разреду белопаланачке гимназије. Започео сам га и завршио у пиротским сандалама, не опанцима, како их сада зову, јер зна се шта су опанци (од свињске коже). Идеја да се објави ова књига

Милен Миливојевић

настала је прошле године, приликом промоције 3.000 броја „Јежа“ у Бору, када сам се први пут срео са људима из редакције јер сам своје прилоге одувек слао поштом. Осим објављених у „Јежу“, има ту и нових, као и афоризама објављених у бањалучком „Носорогу“. Наслов књиге је произашао из првог (Мало сам књига прочитао. Касно сам почeo да пишem), који се највише допао уреднику, али не одржава њен садржај јер ту има афоризама о свему.

Љ. Алексић

Далеко смо догурани

- Тачка испод знака питања носи највећи терет.
- Лоше нам је кренуло и добро напредује.
- Док дођу боља времена и ово ће се покварити.
- Код нас се зна ред. Правимо грешку за грешком.
- На добром смо путу, али не знамо где скреће.
- На излазу из кризе сачекала нас је безизлазна ситуација.
- У фабрикама је тихо. Лупа се за говорницом.
- Легли смо на руду, уместо да копамо.
- Дубоко смо забраздили, али ништа није родило.
- Масна лаж није више грех ни у дане поста.
- Позитива нула, плус позитивна нула, једнако дозвољен минус.
- Продали смо душу ћаволу. То је код нас био почетак приватизације.
- Кад видим шта се све ради, боље што сам незапослен.
- Сељацима обећавају брда и долине, а грађанима куле и градове.
- Човек је убедљив доказ да ни бог није свемоћан.

(Из књиге "Касно сам почeo да пишem")

Република Србија
Министарство заштите животне средине
Омладинских бригада 1
11070 Нови Београд

На основу чл. 20. став 1, а у вези са чл. 29. став 1. и 3. Закона о процени утицаја на животну средину ("Сл. гласник РС" 135/04), као и на основу члана 145. Закона о општем управном поступку ("Службени лист СРЈ" број 33/97, 31/01) даје следеће

ОБАВЕШТЕЊЕ

Обавештава се јавност и заинтересовани органи и организације да је носилац пројекта предузеће РТБ Бор – Група д.о.о, Рудници бакра Бор поднело Министарству заштите животне средине Захтев за сагласност на студију о процени утицаја на животну средину пројекта откопавања и прераде руде у лежишту "Велики Кривељ", за капацитет 8,5.10 6 тона влажне руде, заведен под бројем 353-02-323/2008-02.

У складу са чланом 3. став 1. Правилника о поступку јавног увида, презентацији и јавној расправи о студији процени утицаја на животну средину ("Сл. гласник Р. Србије" број 69/2005), увид у поднету студију о процени утицаја на животну средину се може извршити у просторијама Министарства заштите животне средине, Омладинских бригада бр. 1, соба 653, сваког радног дана од 11 до 14 часова, у року од 20 дана од дана објављивања овог обавештења.

Заинтересована јавност може да изврши увид у садржину предметне студије сваког радног дана и у просторијама СО Бор, у року од 20 дана од дана објављивања овог обавештења.

У складу са чланом 4. став 2. и са чланом 6. горе поменутог правилника, примедбе и мишљења на студију о процени утицаја на животну средину се подносе у писаном облику и достављају Министарству заштите животне средине, Ул. Омладинских бригада 1, Нови Београд.

У складу са чланом 20. став 3. Закона о процени утицаја на животну средину ("Сл. гласник Р. Србије" број 135/04) и са чланом 5. горе поменутог правилника, дана 24. 04. 2008. године, са почетком у 14,00 часова, биће одржана јавна расправа и презентација предметне студије у просторијама СО Бор.

1	2	3	4	5		6	■	7	8	9	10	11	12	13
14					■	15	16							
17				■	18				■	19				
20			■	21				■	22			■	23	
■	■	24	25				■	26				27	■	■
28	29	■	30			■	31				■	32	33	34
35		36			■	37			■	38				
39				40				■	41					
42						■	43							

ВОДОРАВНО: 1. Грана математике, 7. Степеник, 14. Улазница, 15. Постројење које омогућава прелаз возова са једног колосека на други, 17. Водени кичмењак, 18. Бела рода, 19. Француски писац, жан Батист („Митридат“), 20. Име музичара Рахимовског, 21. Двосекли бодеж, 22. Амерички певач и глумац, Пет, 23. Потврдна реч, 24. Женка Џурана, 26. Дивљи пас, чагаљ, 28. Симбол титана, 30. Бања у Белгији, 31. Врста цвета, тулипан, 32. Јединични вектор, 35. Име енглеске књижевнице Кристи, 37. Фудбалски клуб из Рима, 38. Име нашег писца Лазаревића, 39. Коларски занат, 41. Кула, звоник, 42. Скупљачи лековитог биља, 43. Одрамбено утврђење.

УСПРАВНО: 1. Главни град Гане, 2. Нестручњак, 3. Наши одбојкаши, Никола и Владимир, 4. Грчко слово, 5. Симбол баријума, 6. Плућна сипња, 7. Украш мушки лица, 8. Први

и други самогласник, 9. Професија, занимање, 10. Староегипатски писац, 11. Изабрана лепотица, 12. Киселина (лат.), 13. Украшна билька, 16. Превлашка на Малаки, 18. Завршни део руке, 21. Простирика од крпа, 22. Мера за количину памука, 25. Основни државни закон, 26. Несагорљива глина, 27. Река у Француској, 28. Музичка мера, 29. Име нашег шахисте Миладиновића, 31. Хватање дивљачи, 33. Притока Моравице, 34. Име наше глумице Бошковић, 36. Неман, ајдаја, 37. Место код Гуче, 38. Град у Польској, 40. Својеручно (скр.), 41. Ауто-ознака за Турску.

Крста Иванов

trapadan, trapara.

Aratra, Poma, Taza, rojapctvo, topach, hysprka, mazara, Tn, Cma, mazra, Byn, Akn, kama, Dym, jaia, wpa, wtpk, Pacnch, kapta, ckrptihina, pndga, gpa, bacmar, kapta, ckrptihina, pndga, PEIHE-E - BOJOPABHO: arre-

ПОСЛОВНО - НАУЧНЕ НОВОСТИ

ПРИПРЕМА: ЉУБИША АЛЕКСИЋ

Паметно налив-перо

Паметно налив-перо, осмишљено у компанији „живи писар“ (Livescribe), промениће рачунарство у покрету (мобилно), иако се на први поглед може учинити да нас враћа у далеку прошлост – писању на хартији. То је дигитална писалька – сазнајемо из „Политике“ - која исписује речи и исцртава цртеже на нарочитом папиру претварајући их у интерактивни текст. У најкараћем, подржава четири вида људског општења – читање, писање, говорење и слушање; снима глас

и написано, изговара, дигитализује белешке и све то пребацује у рачунар – преносни или стони.

Дугачко је 155 милиметара и тежи само 36 грама. Уграђен му је „Самсунгов“ АРМ 9 процесор (31 бит, 152 мегахерца), има екран од органских светлених диода и инфрацрвену камерицу велике брзине (више од 70 слика у секунди). Капацитета је од једног (16.000 страница) или два гигабајта (32.000 страница) дигиталних забележака. С мање меморије стаје 149, а с више 199 долара.

Са личним рачунаром повезује се преко USB додатка. Напредно пенкало снима све што записује, доцније наредбом названом paper replay дочарава звук, уколико је забележен у току писања. Довољно је само да вршком писальке пређе преко написаног (чува 100 сати звучног записа). Дигитално пенкало, у суштини, ствара мултимедијалне записи на хартији, на пример интерактивне пословне посетнице: чим се напише електронска адреса власника, успоставља се непосредна веза.

На располагању су свакојаке могућности ове интерактивне, паметне справе која узвраћа тумачењем записаног на хартији начинома мајушним тачкама (microdots), која је достигнуће шведске компаније „Аното“. Перо зна увек где се налази јер има слику површине испод самог вршка коју обрађује на темељу алгоритма за приказивање шара од тачкица. Може да понавља звук, а стално зна и у ком сте делу света. Његово једино ограничење управо је ова посебна, тачкаста хартија коју ће једног дана заменити обична, али до тада је дугачак пут.

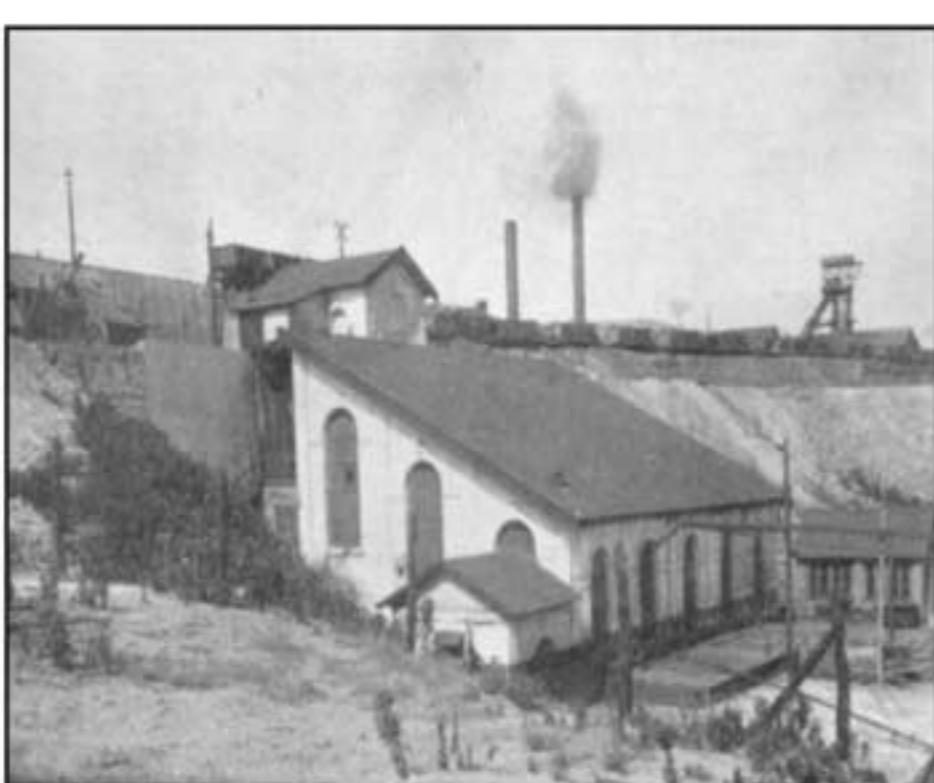
Из старог албума

Руда директно у топионицу

Француско друштво Борских рудника, од 1902. до 1929. године, откопавало је руду која је претежно садржала 15 до 20 одсто бакра и директно транспортована на топионичку прераду. Тек 1927-28, када је садржај бакра у руди опао на границу која доводи у питање рентабилност оваквог начина експлоатације, обављају се прва полуиндустријска испитивања могућности флотацијске прераде руде. Она су извршена у Паризу и указала су на могућност ефикасне примене флотацијске концентрације.

Прво флотацијско постројење у Бору пуштено је у пробни рад новембра 1929. године. То је била полуиндустријска флотација изграђена по шеми разрађеној у "Societe Minerais et Metaux" – Париз. Постројење, чији је капацитет био око 25 до 30 тона руде на сат, имало је једноставну технолошку шему која се састојала из једностепеног дробљења, млевења и класирања. Флотирањем је издвајан дефинитивни и контролни концентрат који је враћан на чело основног флотирања. У њему је пре рађивана руда која је садржала 2,5 до 4 процента бакра, произведени концентрат 22 до 34,5 одсто, а остварено је искоришћење бакра у распону од 83 до 91,5 посто.

На снимку из старог албума – прво флотацијско постројење из 1929. године.

Изложба слика са Ликовне колоније "Болница" 2006/07

Спој талента и хуманости

БОР. – Културну понуду првог пролећног месеца у галерији Музеја рударства и металургије обележила је изложба слика са Ликовне колоније "Болница" 2006/07 која се широј јавности представља бијенално са 33 рада. Слађана Ђурђевић Мирић, Елда Драгаш, Пепица Марељ, Стојан Куртешевић Стампи, Новица Станковић Лукин, Драгана Адама Станисављевић, Боро Међед, Југослав Балашић, Драгана Кнежевић, Драган Тошић, Бранко Динић, живорад Соколовић, Зорица Марковић, Снежана Чукић, Снежана Благојевић, Ратко Јанковић, Добриса Обрадовић, Драган Стокић Рајачки, Зоран Ђорђевић – свој таленат несебично су пренели и уградили у слике заокупљени магијом стварања у хуманој акцији оплемењивања болничког простора. Позитивни дух и стваралачка енергија зрачи са ових слика, како рече прва поменута уметница у каталогу изложбе, а за фокусирање пажње болесника на поетске представе предела са водом, романтичне терасе, букете цвећа, златне сунцокрете, егзотичне птице, архитектуру Бора и околине, елегантне коње, племенити старице, богињу Хигију и узвишеног Сина Божијег.

Запослени у борском здравственом центру осетили су потребу да хуманизују ентеријере болнице. Идеју о начину остварења ове потребе дао је сликар **Зоран Ђорђевић**, начелник Техничке службе Здравственог центра, а њу су прихватили управа као организатор, као и сликари – реализацији. Тако је у споју талента и хуманости, поклоника и миљеника муз и заветованих Хипократа, рођена ова ликовна колонија која се одржава половином децембра, у трајању од два дана, на највишем спрату Управне зграде болнице. У години оснивања (2006) учествовало је десет, а већ наредне тај број је повећан на 17 сликара из Бора, али и њихових пријатеља из Неготина, Зајечара, Београда. Иако по пропозицијама сликају по две, од којих једна припада болници а друга њима, велики број учесника поклањају је организатору све слике настале тих дана у колонији.

J. СтанојевићКамером и пером

Бехар за душу

У град занет драмом приватизације његовог највећег предузећа пролеће ненаметљиво осваја стабло по стабло, мада је доста њих у главној улици, под немилошћу комуналних тестера, остало без управе озеленелих грана. Ретки травњаци већ су закићени покојим маслачком, а кестенови још чекају да покажу своје цветне купе. Борани који веле да шетају, возе бицикл или се аутом одвезу у лепу околину, моћи ће (под условом да нису аларгични) свим чулима да уживају у буђењу природе. Све је процветало или се спрема, миришија док се бехар бели као снег, а птице сву ту лепоту која се вековима плавља, ревносно "стављају" у песме које сви воле и разумеју.

Текст и фото: Љ. А.